No. 9. DONDERDAG 26 FEBRUARI 1925. 25ste Jaargang.

... blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

...gericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

'Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang'

KANTOREN:
...HOOFDBESTUUR .... } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
...RICHTINGENDIENST ..... } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17. Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

INHOUD: Wonosobo-Comité. — Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema. — 't Vrouwenvraagstuk in Ned.-Indië. — Bevolkingsrietcultuur in Ned.-Indië. — Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen en Tijdschriften. Uit de Eur. Pers. Uit de Inl. Pers. Uit de Chin. Pers. — Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdeelingen: Apeldoorn. — Meded. — Mutaties van 18 tot 25 Februari.

Wonosobo-Comité.

Z.E. de Minis[illegible]r van Koloniën heeft bij Kabinetsschrijven van [illegible] Februari l.l. zijn bizonderen dank gebracht voor den door het comité verrichten arbeid. Als bekend, heeft zich dit comité op aanstichting van den heer R. M. Noto Soeroto gevormd, die er ook secretaris van was, terwijl het praesidium bekleed is geworden door den heer R. Zuijderhoff, voorzitter der afd. Den Haag van „Oost en West".

Reisbrieven van den Heer H. F. Tillema.

Flores.

(Slot).

Over Reo naar Larantoeka.

Via tal van „djalan pottong's, door een schitterend mooie natuur, kwam ik heel zeer vermoeid te Reo. Die vermoeidheid was te wijten, 1e aan het ongewone paardrijden en 2e aan het n[illegible] kunnen slapen in de vochtige pasanggrahan in den goenoeng.

Mijn veldbed was op koude niet berekend en zoo kon ik den slaap niet vatten. De pasanggrahan van Reo was [illegible]ven" van mijn sobats, de mieren, zoodat er van uitrusten geen sprake was.

Van Reo ging ik per K.P.M. naar Larantoeka. De tocht was heerlijk. Bij mijn aan boord komen haalde de 1e machinist gauw twee zachte kussens uit zijn hut. 'k Heb er heerlijk van genoten.

Te Larantoeka hebben de Zusters een internaat voor meisjes, pl.m. 200 zijn er. De meisjes ontvangen er lager onderwijs en daarna onderricht in huishoudelijke zaken: koken, wasschen, tuinarbeid, handwerken e.d. De oudere meisjes worden er uitgehuwelijkt aan goeroe's.

Het was een lust de inrichting der Zusters te zien: orde, reinheid alom!

De „Paters van Steyl" hebben een z.g. standaardschool met pl.m. 130 jongens, van wie 13 extern. Aan die school is verbonden een normaalschool voor opleiding voor volksschoolonderwijzers (pl.m. 50 leerlingen). Timmeren, metselen, smeden leeren die jongens, welke zich hiervoor opgeven.

„Sopi".

Het gebruik van „sopi solor", gedestilleerd verkregen uit het sap van den lontarpalm, grenst op Oost-Flores en Solor aan misbruik. In Larantoeka en dichtbij gelegen kampongs is het uitgegroeid tot misbruik voor beide sexen. Indien men plotseling den aanmaak verbood, zouden velen der bevolking een flinke bron van inkomsten derven. Het is hierom, dat het bestuur nog niet wil overgaan tot absoluut verbod, maar als overgangsmaatregel daartoe overweegt een belasting op het zelfvervaardigde gedestilleerd in te voeren. Het verbruik zou hierdoor verminderen, meent men, het misbruik zou verdwijnen. Op de eilanden Adonare en Lomblen is het stoken en de invoer van „sopi solor" verboden — op Timor is de maatregel, voor Flores voorgesteld, reeds in werking, vertelde men mij. Op Adonare en Lomblen kon de maatregel ge[illegible] worden, omdat er weinig stokerijen wa[illegible] drank werd daar van Oost-Flores ingevoerd. [illegible] band met het bevolkingsvraagstuk hoop ik, [illegible] maatregel op Flores zeer spoedig wordt ing[illegible]

Het nieuwe pacificatiemiddel.

In het gebied Oost-Flores, Maoemere en [illegible] heerscht veel framboesia. Die ziekte beïnvl[illegible] het sterftecijfer zoowel als het geboortec[illegible] zeer ongunstigen zin. Een groot aantal zuig[illegible] sterft er aan; zwakke zuigelingen vooral [illegible] aan te gronde. Volwassenen vermageren tot [illegible] ten en sterven ten slotte. In neosalvarsan he[illegible] een schitterend bestrijdingsmiddel.

Deze obat, op geschikte wijze toegediend, [illegible] een pacificatiemiddel, honderd maal beter [illegible] weren en mitrailleurs. Algemeen ingezien [illegible] dit alles nog niet. Ware het wel zoo, er [illegible] meer moeite worden gedaan de ziekte te b[illegible]len, uit te roeien.

Het is mij werkelijk een raadsel, dat er [illegible] prachtige bestrijdingsmiddel hier niet méér [illegible] wordt gemaakt. Als het een paarden- of ve[illegible] betrof, zou heel de wereld om snelle best[illegible] schreeuwen. Zeker, er wordt wel iets gedaan, [illegible] mijn indruk, die door velen wordt gedeeld, [illegible] dat men 't doet om in vredesnaam toch *wat* te [illegible] om niet het odium op zich te laden van al[illegible] onthouding, waar het die verre streken betr[illegible]

In 1922 en '23 zijn in bovengenoemd gebied [illegible] 5500 injecties gegeven. Door één man. Men [illegible] over die prestatie niet te gering; uren te [illegible] zitten, berg op berg af, door zwaar terrein [illegible] afstappen en injecties geven, 's nachts loge[illegible] uiterst primitieve logeergelegenheden, nergens [illegible] comfort, dag in dag uit, ziet, dat is werk, wa[illegible] ik diepen eerbied heb gekregen. Het verheu[illegible] dat ik 'n dergelijke toewijding heb kunnen [illegible] Maar, zooals gezegd, de toewijding van enk[illegible]sen (ik zag die op Flores, Nias, Soemba, Zu[illegible] Guinea) is onvoldoende om de ziekte uit te r[illegible]

Noodig is:

1e. Uitzending van meer artsen.

2e. Betere keuze dan tot dusver. Het w[illegible] uiterst zwaar, waardoor alleen krachtige [illegible] menschen er voor in aanmerking komen. [illegible] dien dienen ze met de intraveneuse injectie [illegible] men vertrouwd te zijn. (Wellicht is het n[illegible] betrouwbare jongelui er voor op te leiden, [illegible] techniek onder de knie hebben om onder [illegible] van een arts de injecties te geven. In Z[illegible] Guinea bewijzen Javaansche verplegers bij [illegible] traveneuse injecties tegen granuleus uitst[illegible] diensten).

3e. Gratis verstrekking van het medicijn aa[illegible] dit 't absoluut niet kunnen betalen (de tege[illegible] dige regeling, waarbij een zeker bedrag er [illegible] rekening wordt gebracht, acht ik de juiste, [illegible] in sommige gevallen dient de arts de obat [illegible] te kunnen verstrekken).

Katoen.

Een interessante teelt is die van katoen [illegible] buurt van Maumerie. Er is een ondernemi[illegible] er zich op toelegt, terwijl ze door de Regeer[illegible] de bevolking wordt aangemoedigd. De bevo[illegible] cultuur gedijt niet, omdat de meerjarige [illegible] die men heeft ingevoerd in plaats van een[illegible] jarige, niet loont. De plant heeft zeer veel [illegible] van allerlei insecten, zoodat de opbrengst [illegible] is. Ben ik goed ingelicht, dan zijn bodem en [illegible] voor de eenjarige cultuur zeer geschikt. [illegible] jarige teelt is daarom verre te verkiezen [illegible] veeljarige, omdat na den oogst de planten uit [illegible] grond worden getrokken en verbrand. Met het [illegible] verdwijnen de eieren der schadelijke insecten. [illegible] de bevolking tegen de moeite van het jaarlijk[illegible] planten zou opzien, een tegenwerping, vaak [illegible] sproken, is niet aan te nemen, mits ze dui[illegible]

…eigen voordeel leert inzien. Ik verwijs hier…naar de zeer veel zorg, maar flinke voordeelen …erende cultuur van uien in het Bimasche op …bawa.

…at de „onderneming" betreft, de opzet ervan …verkeerd. De tegenwoordige beheerder heeft …jaar aangetoond, dat de eenjarige cultuur be…lijke winsten kan afwerpen. Werkvolk is er …buurt voldoende te krijgen. Het groote gevaar …de inheemsche bevolking: import van over…werkvolk met hun ziekten en hun verkeer…vloed, zou hier dus niet bestaan. De inheem…bevolking zou door werken op de onderneming …lt der plant gemakkelijk leeren. Wordt de …gepaard met wisselbouw, dan zou de be…van de katoenplant flinke voordeelen ge…

Wat politiek.

…egenstaande de groote toewijding van enkele …sambtenaren is de bevolkingscultuur, prak…esproken, mislukt. Gebrek aan deskundige …hting bij bouw en vooral bij selectie van …schijnt daarbij ook een voorname rol te heb…speeld.

…interessante politieke kwestie speelt zich af …verre eiland. De sultan van Bima oefende …uit op het gebied aan de kust in het Mang…he. Ben ik goed ingelicht, dan erkenden de …mmen diens macht niet. Ze hadden geen …thie voor de menschen, die laag op ze neer…om het zacht uit te drukken. Nu heeft de …ring een regeling getroffen met den sultan …ima, waarbij is overeengekomen een van zijn familieleden als hoofd van het zelfbestuur …anggarai te plaatsen. Dit als compensatie …el afstaan van rechten. De bergbevolking kan …e regeling geen genoegen nemen. Aldus mijn …den.

Veertien uren per prauw op zee.

…Maumerie, waar ik het genoegen had met …sschop te spreken over het doel van mijn …elangstelling op te wekken voor het bevol…raagstuk, begaf ik mij per auto naar Paga, …atsje aan de steile en onherbergzame Zuid…n Flores. Ik moest haast maken, omdat de …oot, die me van Paga naar Endeh zou bren…efect was. Over land zou de reis 5 dagen te hebben geduurd...... en van het paardrijden …k voorloopig mijn bekomst. Ik aanvaardde …arne het voorstel de reis per prauw te ma…De radja van Maumerie zou zorg dragen voor …nke prauw, zoodat het me een zeer aange…afwisseling toescheen.

…het strand gekomen, zag ik ergens in de …een prauwtje liggen, niet al te ver van hoog …de golven: de bekende branding. Na een …rtje loopen, kon ik het vaartuig goed op…'t Leek niets op 'n „radja-prauw", die in …voorstelling leefde als lang en breed. Vier …zouden roeien, één sturen. Mijn barang was …n. Plaats voor mij om behoorlijk te zitten of …gen was er niet. 't Was 'n moeilijk geval: …eren kon ik niet, want dan zou ik den zeer …enden tocht te paard moeten doen. Dus be…k maar gebruik te maken van het bootje, …geschikt om het „Tjeukemeer" te varen, …niet om wind en golven van den oceaan te …en.

…as het prachtig weer, volle maan en er was …l van het jaar geen storm te verwachten. …uen veilig in zee en hielden vlak langs de …en de barre kust, die steil en hoog uit …s, beukte zware branding. De zon ging …nd onder, het was als 'n sprookje, zoo …e mannen pagaaiden en zongen daarbij hun …lied, urenlang. Soms zwegen ze even en …p de man aan het roer plotseling met ver…van stem: kruselah, of „radja daraos". …riep hij den „angin darat", landwind, of …ij den geesten, dat de prauw spoedig zou aankomen. Tegen een uur of 8 kwam de landwind, het zeil werd geplaatst en zachtjes gleden we over de golven.

Een tocht geweest om nooit te vergeten. Om half drie 's nachts kreeg ik den Goenoeng Api van Endeh in zicht, om 7 uur 's ochtends waren we aan het strand. Pl.m. 14 uren had de reis geduurd. Stijf en stram van het ongemakkelijke liggen verliet ik het bootje, na het complimentje van den stuurman in ontvangst te hebben genomen dat ik niet als andere toeans zeeziek was geweest.

In de pasanggrahan van Endeh wachtte ik de komst van de boot af, die naar Koepang zou varen. Daar ben ik „en passant" nog samen met den dokter en den K. P. M.-agent als getuige opgetreden bij de aangifte van het pas geboren kindje eener dame, wier man juist op Java toefde.

Met een dankbaar hart voor het vele, dat ik gezien en gehoord had, voor de vele vriendelijkheden er op mijn d…reis ondervonden, verliet ik dit hoogst interessante en schoone eiland!

Ik stoomde per K.P.M. naar Koepang, had een hut alleen, geen hinder van mieren, gezagvoerder en officieren waren als steeds zeer welwillend en behulpzaam. 't Was een heerlijke reis na de vermoeiende omzwervingen.

't Vrouwenvraagstuk in Ned.-Indië.

door

H. E. STEINMETZ.

(Weltevreden).

(Vervolg).

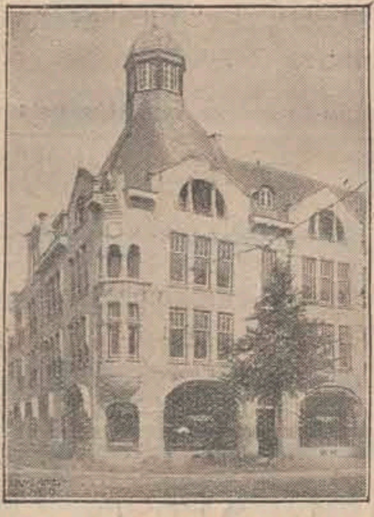
De Regeringskommissaris Mr. Cohen had t.a.v. de werkzaamheid der Vrouw in Indië — inzonderheid de Nederlandse — in zijn kwaliteit juister en vollediger gegevens kunnen voorbrengen, dan die slechts ontleend aan de Regeringsalmanak, waarin veelal opgaven betreffende verenigingen slecht bijgehouden zijn. Zouden zij niet berusten in de boekerij van de Volksraad? Zelfs mij is het gelukt met weinig moeite daaromtrent 't een en ander te vinden, al kon hier slechts weinig ontleend worden. Of achtte misschien Mr. C. het de moeite niet waard; immers het gold toch maar een verloren zaak?

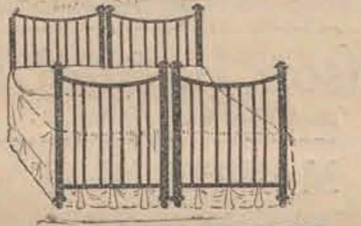
Niet gemakkelik echter is het, in enkele woorden 't verloop dezer aangelegenheid te schetsen, als men ievens in 't licht wil stellen dat de Nederlandse Vrouw in Indië ter zake zich wel degelik geweerd heeft.

Met dat al is het jammer dat de Indiese afdelingen der Veren. van Vrouwenkiesrecht geen teken van leven geeft, al is zij niet opgeheven krachtens 'n leden-besluit.[1])

Voorspoedig ging het haar niet; om maar iets te noemen, op 't verzoek der afdeling Batavia om rechtspersoonlikheid kwam geen antwoord. Eenigszins ingewikkeld werd de zaak, toen de Indiese zelfstandige afdelingen van de Nederl. Veren. van die naam voor 't feit stonden, dat de moedervereniging omgezet werd in ene van „Nederl. Staatsburgeressen." Toen verkregen was 't kiesrecht, d.w.z. voor de Staten Generaal. Niettemin getuigen genoeg voor haar arbeid voor de goede zaak! 'N verslagblaadje der afdeling werd uitgegeven. In dat van Sept. 1919 staat te lezen, dat 'n deputatie der afd. Batavia 30 Juli van dat jaar van G. G. v. Limburg Stirum op 'n audientie ten antwoord kreeg (Bekort): „de rechtvaardigheid van 't protest der Minahassa-bevolking, zich aangetast voelend in haar

[1]) Ook haar bemoeilikten de mutaties, waarover Mevr. Roesingh van Iterson in „De vrouw in het Maatschappelijk Werk". Gedenkboek van N.-I. 1898—1923, blz. 319. Hierop werd reeds gewezen in de Verhandelingen betreffende 't Welvaartsonderzoek. Meer en meer wordt 't een maatschappelike instelling, ook bij grote part. ondernemingen, na 6 ja 5 jaar funktie naar Europa te gaan.

oude adatrechten wegens de uitsluiting der Vrouw in de Minahassa-Raad, werd door Z.E. volmondig erkend. 'N korrespondentie was er gaande tussen de Minister en de Ind. Regering, en Z. E. dacht, dat de dames 'n goede kans hadden. Bij de behandeling van de voorstellen der Hervormingskommissie zal 't woord „mannelike" wel gelicht worden uit de lokale Radenordonnantie." De deputatie wees nog op 't opmerkelik feit, „dat het in de V. R. juist de Inl. heren zijn, die op vrouwenkiesrecht aandringen, erop wijzende, dat dit recht bij de desaverkiezingen inheems is". In dit nummer vindt men voorts: „Het wetsvoorstel betreffende het aktieve vrouwenkiesrecht is in Nederl. bekrachtigd". — Afd. Batavia: „Vierde lezing v. d. cursus in Gemeenterecht op 10 Sept. „Financiën". — „Ontwerp Statuten en 'n Ontwerp Huishdl. Reglement voor de a.s. Veren. v. Vrouwenkiesrecht ter beoordeling aan de andere afdelingen gezonden. Na verkregen instemming zou 'n alg. vergadering gehouden worden, ter afscheiding van de Nederl. Veren. v. Staatsburgeressen om 'n zelfst. N.-I. Veren. van Vrouwenkiesrecht met hoofdbestuur te Weltevreden, om moge het zijn 'n kort leven te lijden" (n.l. tot ook hier de vrouw kiesrecht heeft). Deze afd. zond aan alle te Batavia gevestigde polit. verenigingen ter beantwoording de vraag, „hoe zij staan t.a.v. 't vrouwenkiesrecht en in hoever steun te verwachten was t.z." De afd. Semarang wendde zich tot de G.-G. tegen de prijsopdrijving. Tevens nam zij in overweging de oprichting van 'n kooperatief inkoopkantoor tot bestrijding der duurte. In de Arbeidskommissie werden benoemd Mevr. van Beresteijn-Reuter en Raden Ajoe Isah.

Tot kenschetsing van de toestand van voor enige jaren reeds, volge hier nog 't een en ander uit 't jaarverslag over 1917 dierzelfde afdeling Batavia: Aantal leden (toenemend) 226. Elke maand bijeenkomst, vacantietijden uitgezonderd. 't Geldelik tegoed verminderde, als gevolg van noodzakelike uitgaven. In beheer 'n leesgezelschap met 43 periodiken met 'n kontributie à f 1.— 's maands, voor Indië zeer gering. 'n Boekenrij van 400 boekwerken. 't Indies bijblaadje verschijnt in 650 exemplaren. Antwoord van de bevoegde autoriteit werd bekomen, dat bij eventuele vakature in de bioskoopkommissie 'n vrouw erin benoemd zou worden, vnml. voor de kinderfilms. Bij die kommissie en in de dagbladen werd bezwaar ingebracht tegen 't verspreiden als strooibiljet over lektuur aan kinderen, ongewenst. Voor de herdenking van 't 300-jarig bestaan van Batavia toog aan 't werk 't bestuurslid Mevr. Pannekoek-Nijman, op uitnodiging van Dr. van Lummel, om uit de massa nog ongesorteerde gegevens samen te stellen: 'n bibliografie betreffende 't aandeel der vrouw in de evolutie van Indië. De afd. zou deelnemen aan 't Ned.-Ind. onderwijskongres in 1918, waarvoor Dames-gedelegeerden benoemd werden. Dank 'n oproep aan de andere afdelingen zouden plaatselike komité's 'n fonds vormen voor weduwen en wezen van oud-onderofficieren. Op politiek gebied kon weinig meer gedaan, dan erop aandringen bij de opgerichte politieke partijen: in haar beginselverklaring de vrouw niet te vergeten of althans kleur te bekennen te dezen. De Vrijzinnige Bond ging erop in. De dames Nittel-de Wolf van Westerrode en Pannekoek-Nijman woonden trouw de vergaderingen bij en d.den overigens veel aan 't werk. Eerstgenoemde was Presidente en Secretaresse van „Vrouwenkiesrecht".

't Bovenstaande is nog niet alles wat genoemde bescheiden bevatten. En zeker zou nog geput kunnen worden uit die der andere afdelingen. Is het niet begrijpelik, dat medewerksters aan zooveel arbeid, in ongunstige tijdsomstandigheden gepresteerd, zich onaangenaam verrast gevoelden, dat in 't openbaar in 's Lands vergaderzaal, nog wel namens de Regering, het kleinerend genegeerd werd, of zo goed als!

Want vooral in Indië met zijn grote afstanden, nog ver van volmaakte hulpmiddelen, ver- woordigt 't gepubliceerde maar 'n klein g van 't geen gedaan werd. Denk aan vergade en haar voorbereiding, aan bestudering der enz., enz.

Hoe staat het met: *Medezeggenschap der vr in de Ind. Politieke Partijen*? Uit 't uitnem prakties Volksraad-jaarboekje ontleen ik 't gende:

Te dezen verklaart zich uitdrukkelik al Boedi Oetomo (Inl. demokraties; neutr t.a.v. godsdienst). Uit werkprogramma; invoer van aktief en passief kiesrecht voor mannen tegenstaande in beginselverklaring: streven gelijkheid en uniformiteit v.h. recht, wegnem van maatschapl. oorzaken, ongelijkheid schepp of veroorzakend t.a.v. ontwikkelingsvoorwaard Het is alleen deze partij, die bepaaldelik man kiesrecht vraagt. De overigen spreken zich, slechts uit over onderscheid in ras of klass pen niet van geslacht of sekse. Vooralsnog de voorstanders van werkelik gelijke bevoe zich reeds te verheugen, als in de regelinge met zovele woorden één der seksen aange wordt; echter slechts in zover, dat het geen sel oplevert. Echter meer ook niet; men heeft een der verschijnsels, dat zij, die recht van spr hebben, zich onwillekeurig voelen als vertegenw digers ook van hen, wier woord — zo het al wordt — die eens roepende in de woestijn is, het niet beantwoord wordt door spot, door op plaats te zetten edgl. De Kiesrecht-Kommissie in haar verslag bovenvermeld blz. 57: „Het be sel van het algemeen kiesrecht kan worden vaard zonder dat dit de verwerping van het se criterium ontsluit. In verschillende landen, ook Nederland, is de invoering van het algemeen recht voorafgegaan aan die van het vrouwen recht." Zulk kiesrecht heette „algemeen", al w uitgesloten de grotere helft der bevolking. 't Bov vermelde t.a.v. 't verhandelde in de V. R. is v een en ander een bevestiging.

Helaas geldt dit niet denken om, ni kennen van die grotere helft nog zoveel andere gebieden der levenspraktijk! 't W „dubbele Moraal" roept voor de onbevooroord kennis van 't werkelike leven; dus niet sl op grond b.v. van literatuur, ook veelal op de der bevoorrechten. En dan moet er bij: ook 't leven der beter gesitueerden (ook dit woord o.a. 't bevoorrechte mannendom). Intussen de naakt, dat ook uit dàt oogpunt gelden zal: wat gij wilt, dat de mensen u doen, doet gij desgelijks" [2]), ten volle voor de leden der onbe rechte sekse. Reeds 'n grote verbetering is, da minder dan vroeger gebonden zijn — ter wille haar afhankelikheid van de mannelike helft stand — zich vrijer bewegen kunnen, zo in b winning, in vervoeraangelegenheden. De onge de in de aanzienliker klasse behoorde lijdel zijn, zo in huwelikzaken en zelfs als de tijd er voorbij was. Hoe vele dingen „stonden" niet nu gelukkig alom geoorloofd geacht worden, door zij zichzelf en anderen nuttig kan wezen on..agen is van 't gevoel van onmondigheid, overbodigheid, beperking van vermogens, van in verdenking te komen bij de minste onalledaag heid! Romannetjes lezen met de tendens „ elkaar krijgen" — met 't gevoel zelf niet tot de verkorenen te behoren en hiervoor zich onbe te moeten tonen; immers men had 't leedver haar te noemen „oude vrijster", „vaatje zuur en in b.v. de Fliegende Blätter had men, vroeger, 'n geregelde serie van onedele aardig op dit punt.

Wat de bedrijfsvrijheid betreft, hier Indië profiteren ervan zeer vele uit de aanzienlik Inl. klasse, vaak ver van haar woonplaats, b.v.

[2]) Ook motto van de Vrouwen-Raad Verenigings zie boven.

...kabousen in grotere handelshuizen te Batavia.

...ughing Lady. „Al wat ik daar hoorde is ...'n bevestiging ervan", hoe hier alles verpoli-...wordt"; en helaas niet alleen de vakvereni-...gen, waarover zo geklaagd werd in de Volks-...d! Ik zeg dat, hoop ik juist? U horend, is dat ...'t geval met 't Vrouwenvraagstuk en dat zal ...histories juist zijn. Maar is 't niet een beetje ...ijdig. Ik — ik mag wel zeggen w ij — zien de ...meer in, als 't versje aangeeft: „Si tu veux ...les deux, Nous irons ma belle, Dans les près ...s, Voir la fleur nouvelle". (Wijze: Gardes de ...ne — Valse). Ik geloof, dat het al 'n 50 jaar ...; maar voor mijn part mag men er nu 'n ... van maken. — Uit die stad komen meer ...lingen; in die tijd 'n soort kaartspel, hoorde ... mijn grootmama. — Vous avez ri, me voilà ...mée".

...: „Ik ben nog niet uitgepraat, later komen ...aniese uitstapjes. Maar désarmés willen ook ...jn. Het is 'n wereldstemming. In 't werkelike ...e leven moest meer rekening ermee gehou-...vooral in de aanrakingen der seksen in 't min ...er openbare leven. Vergeefs keek ik b.v. op ...atste Pasar-Gambir alhier (en dat zal ook wel ...jn op alle dergelike jaarmarkttentoonstellin-... naar 'n opschrift boven de ingang: „Een ...wordt verzocht ongewapend binnen te treden ...es, please to enter not war-painted)".

...ughing Lady. „Echt Pasar Gambir-...s! Dat wordt toch 'n beetje erg tegenwoor-... Nee, wacht eens even"......

(Wordt vervolgd.)

...volkingsrietcultuur in Ned.-Indië.

Een landbouweconomische studie. Academisch proefschrift door G. H. van der Kolff, Indisch landbouwconsulent. 287 blz. (Drukkerij G. J. Thieme, Nijmegen, 1925).

...verruiming van de gelegenheid om te promo-..., in de laatste jaren bij ons Hooger Onderwijs ...and gekomen, levert dit groote voordeel op, ...ij nu in het bezit komen van dissertaties, ...n naast de meer theoretische behandeling van ...nderwerp ook de practijk op den voorgrond ...en de ondervindingen der bestuurders eene ...che toetsing van leeringen en doctrines aan de ...ere werkelijkheid mogelijk maken. Zoo kwa-...kort na elkaar een drietal gedegen studies in ...licht als proefschriften van bestuursambte-...: L. Adam. De autonomie van het Indonesisch ...; V. E. Korn. Het adatrecht van Bali; B. J. ...a. Indonesische en Indische democratie. ...thans weer dit degelijk stuk werk, de prijs ...een doctoraat in de Landbouwkunde aan ...ageningen's Landbouwhoogeschool.

Het boek geeft meer dan de titel doet verwachten. ...n kan dit reeds vermoeden uit de Stellingen van ...promovendus, bijv. I: „De teelt van handels-...ssen voor den export, als functie van den ...schen landbouw, is de meest rationeele weg, ...langs het bevolkingsvraagstuk van Java zijne ...sing vinden kan", of IV „Een mechanisch ...drijf op eenigszins groote schaal is in Ned.-... niet mogelijk", of VII „De ceremoniën, welke ...ltuur en verwerking van Inlandsch riet in ... zijn, zijn meer kenmerkend voor het gewicht, ...n aan de teelt toekent, dan een bewijs voor ...ngen onderdom". Hst. I geeft de Geschie-...an suikerriet en landbouwontwikkeling; ...Hedendaagsche verschijningsvormen (mono-...n voor de contrôle-afdeeling Toeloengagoeng ...afd. Malang); Hst. III Beteekenis en voor-...chten. Als Bijlage volgt: Ceremoniën bij de ...rietcultuur en suikerbereiding. Aanteekeningen ...Literatuuropgave besluiten het werk, dat ook ...kijkje geeft op een deel van het arbeidsveld van ...landbouwvoorlichtingsdienst.

Er is alle aanleiding om de aandacht te vestigen op dit belangwekkende boek.

L.

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Indrukken van het Java-Congres

door

G. VAN BERESTEYN-TROMP.

(Slot).

Den ir. Maclaine Pont werd o.a. door den heer Van Erp verweten: „dat hij het Javaansche kunstambacht zou willen optrekken aan de restauratie der oude monumenten. De debater, die ondervinding had opgedaan bij zi vroeger herstellingswerk aan den Boroboedoer, meende dat de Javaan zelfs de eenvoudigste vlakornamenten thans niet zou kunnen nabootsen, omdat het religieus gevoel, dat bij 't ontwerpen dier versieringen voorzat, bij hem niet levendig is.

De praeadviseur verwierp de aantijging, als zou hij heiligschennis willen begaan door ongeloovigen aan 't beeldhouwwerk te zetten, echter met klem zich beroepende op zijn stellingen o.a.: „Bij de restauratie der monumenten wordt niet voldoende gebruik gemaakt van de intellectueel en artistiek begaafde krachten, die uit het Inlandsche volk zijn voorigekomen."

„De restauratiewerkzaamheid heeft men tot nu toe bijna uitsluitend beperkt tot werken uit den Hindoeïstischen tijd, terwijl te weinig gelet is op het behoud en de oordeelkundige restauratie van de weinig intact tot ons gekomen bouwwerken uit den oud-Mohammedaanschen tijd."

Ook meent hij, evenals dr. Radjiman, wiens oordeel door schrijfster dezes even na het debat werd gevraagd, dat wel degelijk in de breede lagen van het geheele Javaansche volk, naast de Mohammedaansche, ook oud-Hindoesche en Boedhistische religieuze gevoelens tot heden in sterke mate zijn blijven voortleven. [4])

Dr. Radjiman, hofarts van den Soesoehoenan van Solo (wiens naam thans is R. T. Wediodiningrat), die verleden jaar bij de jubileumfeesten van H. M. de Koningin in het gevolg was van den broeder van den Soesoehoenan, heeft trouwens ook in zijn praeadvies geschreven, dat z.i. „de geestelijke basis, die de oud-Javaansche monumenten geschapen heeft, nog aanwijsbaar is in de huidige Javaansche psyche, niet altijd helder doelbewust, als voorheen, maar toch waarneembaar". Z.i. dienen de oud-Javaansche monumenten dan ook zeer zeker een reconstructie te ondergaan; een bloote conserveering, zooals door sommige archaeologen wordt voorgetrokken, ware, naar zijn oordeel, te betreuren. [5])

Bij de sluiting van de debatten te één uur dien Zaterdagmiddag werd ook door den voorzitter geconcludeerd: *„dat de oude monumenten zeer zeker van beteekenis zijn voor de herleving van de oud-Javaansche cultuur en dat zooveel mogelijk zal moeten worden overgegaan tot restauratie dier monumenten en niet tot conserveering van de bestaande ruïnes alleen."*

Om half 6 hield ir. Th. Karsten in het Loge-gebouw der Vrijmetselaren te Djocja een zeer onderhoudende, ook met lichtbeelden gedocumenteerde, lezing over: *De waarde der latere Javaansche bouwkunst.*

Hij bewees in zijn helder betoog, dat deze latere, hoewel lager staande, bouwkunst even goed waardeerende bestudeering waard is, al werd zij ter wille van het grootschere uit vroeger even voorbij gezien. Hij gaf ir. Maclaine Pont de eer, er 't eerst de aandacht op te hebben gevestigd.

Zooals men er toe gekomen is om het bestaan van een Javaansche literatuur, een Javaansch tooneel en een Javaansche muziek aan te nemen, zoo zal men langzamerhand ook de Javaansche bouwkunst gaan bewonderen.

4) Het is mij bij 'n bezoek aan den Boroboedoer opgevallen, dat bij verschillende beelden aldaar versche sporen van offeranden zichtbaar waren, evenals het geval was in den Prambanan-Tempel. Eigenaardig was ook in dit verband de overweldigend diepe indruk, die de eerste aanblik van den Boroboedoer maakte op eenige fijngevoelige Javaansche bedienden. In ootmoedige devotie brachten zij hunne offerande van wierook en bloemen, voor dit gewrocht van wat zij noemden „bovenmenschelijke kunst".

5) In de onmiddellijk op het congres gevolgde vergadering van de door het Bataviaasch Genootschap benoemde Commissie van advies voor den Oudheidkundigen dienst, onder voorzitterschap van den Raad van Indië, L. C. Westenenk en waarin de heeren van Erp (uit Nederland daarvoor ontboden) en Maclaine Pont ook zitting hebben, werd gelukkig in principe tot de zoo gewenschte reconstructie besloten.

Haarlem en Omstreken.

Spr. stond toelichtend stil bij het feit, dat vorm en inhoud moeten kloppen (dit is bij de Javaansche bouwkunst in sterke mate het geval). In den vorm wordt de bevrediging van het gevoel gezocht, in het bizonder bij de Aziatische volken, bij wie de gevoelswerking overheerschend is.

De vormbepaling geschiedt intuïtief en de ontwikkeling er van gaat zeer geleidelijk. Geslacht na geslacht zoekt den vorm, die het gevoel van de natie bevredigt en op die wijze ontstaat de traditie in de nationale kunst. De essentieele waarde van de latere Javaansche bouwkunst ligt juist daarin, dat zij zoo duidelijk uitdrukking geeft aan het specifiek nationaal gevoel. Iedereen, die voor de Javanen bouwt, zal zi. gebruik moeten maken van het bestaande leermateriaal, waartoe het in de toekomst moet worden gebracht op de technische scholen.

Daartoe zullen die bestaande producten van Javaansche bouwkunst in stand moeten worden gehouden. Het ware te wenschen, dat de oudheidkundige dienst zijn taak ook tot die monumenten uitbreidde en dat o.a. door het boschwezen gratis hout worde verstrekt tot herstel der in verval rakende Javaansche gebouwen, waarvan de eigenaren niet in staat zijn die kosten te dragen. Uit de door spreker vertoonde lichtbeelden kreeg men den indruk, dat zich, door hun leven buiten, bij de Javanen een speciale ruimtekunst ontwikkeld heeft, waarbij de ommuring, onderbroken door typische poorten, pleinvorming en boomgroepeering, het sterkst spreken.

Wij zagen o.a. welk een fraai aangelegde stad Djocja is en hoeveel er later aan bedorven is.

Volgens spreker is Djocja in aanleg een monument en daarmede had rekening moeten worden gehouden.

Spreker wees op de harmonie, ook bij den moskeebouw, tusschen binnen- en buitenbouw en bij den Javaanschen dorpsbouw op de schoone verhouding tusschen mensch en natuur. Wij waren 't geheel met hem eens, dat 't een cultureele moord op groote schaal is, dat deze typische bouwvorm, met de mooie hooge daken, door den pestbestrijdingsdienst zonder noodzaak wordt onderdrukt.

Natuurlijk wees spreker op de verschillende fouten, die bij den Javaanschen bouwtrant, door verschillende oorzaken zijn ingetreden en ten slotte o.a. op de wenschelijkheid, om aan te wakkeren meer licht en lucht in de Inlandsche woning te brengen, waarbij echter met de oude traditie moet worden rekening gehouden.

Zaterdagavond om 8 uur werd tot besluit van deze hoogst interessante dagen, ten zijnen huize (Dalem) door het Hoofd van het Pakoealamsche Huis, den congressisten een *Bedogo*-dans aangeboden. Negen hoogst bevallige, zich uiterst gracieus bewegende jonge meisjes, onder wie drie dochtertjes van P. A. Pakoe Alam VII (de jongste, Pientje, telde pas 8 jaar), allen leerlingen van de vorstelijke dansschool *Krido Rekso romo* te Djocja, gaven een fragment weer uit de lakon; *Mintarogo* (Ardjoena Wiwaha). Eén en al gratie, begeleid door bizonder liefelijk klinkende gamelan-muziek en zang van Javaansche vrouwen. Ook de verhalende *Dalang* was een vrouw. Jammer alleen, dat de danseresjes niet, volgens oude gewoonte, de schouders ontbloot hadden, waardoor de sierlijke bewegingen van hals en armen nog beter tot haar recht zouden zijn gekomen.

Toch hielden zij meer dan een half uur lang aller zinnen zoozéér geboeid, dat zij, die er geheel in verdiept waren, het ten zeerste betreurden, toen bij het gratielijk heenzweven dier dansende nymphen het publiek begon te applaudiseeren en daardoor de van medevoelen getuigende eerbiedig-diepe stilte verbrak.

Wat zijn wij Europeanen toch grof in onze uitingen tegenover de fijne Javaansche kunst!

Om de maat vol te meten werd dien laatsten avond van het congres nog besloten met de voorstelling van de *Wajang Poerwo* (Maleisch Koelit = leder): Srikandi als rondtrekkende danseres. Mij persoonlijk ware het aangenamer geweest, zoo deze achterwege ware gebleven, niet omdat ik het Javaansche schimmenspel niet hoogelijk bewonder, maar omdat men van 't goede en schoone ook te véél kan krijgen en tevens omdat m.i. dit een meer intieme kunstuiting is, die in stede van de drukke menschenmassa eener overvolle feestzaal, een stil hurkende volksmenigte en tropische maannacht behoeft, om naar waarde genoten te kunnen worden. Maar zij, die tot 2 uur in den morgen de voorstelling gevolgd hebben, waren vol lof ook over deze prestatie, die opnieuw bewees op welk een hoog peil de Javaansche kunst staat.

Niet alleen het Congresbestuur van het Java-In... met den heer S. Koperberg als organisator, ma... de Djocjasche Feestcommissie, bestaande uit de ... paren Resink en Hofland, met eenige vooraansta... personen uit den Javaanschen adel, hebben alle ... van hun werk, getuigend van organiseerend talent ... goeden smaak. Wij, Congresleden, zijn hun allen g... ten dank verschuldigd.

Kali-Oerang bij Djocja, 3-1-'25.

Van Week tot Week.

17—23 FEBRUARI.

Eere-doctoraat Dr. R. D. M. Verbeek. De Senaat ... Utrechtsche Universiteit heeft besloten het ... doctoraat in de wis- en natuurkunde toe te ke... aan Dr. R. D. M. Verbeek te 's-Gravenhage, ... chef van het Mijnwezen in Ned.-Indië. De pr... tie zal plaats hebben op 26 Maart a.s.

We brengen in herinnering, dat aan den heer Verbeek reeds in 1885 (31 Juli) door de Univer... siteit te Breslau het doctoraat in de natuurwe... schappen honoris causa werd verleend, den ... Jan. 1909 gevolgd door het eeredoctoraat in ... technische wetenschappen der Technische Hoog... school te Delft.

Dr. Verbeek, wiens naam beroemd is door ... studiën op geographisch, op archaeologisch, ... vooral op geologisch gebied, den Indischen Ar... pel betreffend, wordt den 7en April a.s. ... jaar, welke gebeurtenis wel niet onopge... voorbij zal gaan, gezien de grootsche hulde ... door de wetenschappelijke wereld gebracht bij ... legenheid van zijn 70en verjaardag (waarover ... zonderheden in de Ingenieur, jaarg. 1915, bl. ... en 303, Eigen Haard 1915, bl. 321, Tijdschr. ... Gen. 1915, bl. 346 en Weekbl. v. Indië 1915 ... bl. 4).

Het communisme in de Preanger. De resident van ... Preanger heeft in een interview verklaard, de ... bevolking overal de Sarekat Raja-kaarten inle... verklarend, dat zij bedrogen is door de leid... die belastingvrijdom beloofden. De Rajat... merkend, dat zelfs de leiders niet ontkwamen ... straffen, oordeelden het veiliger, den bestuurs... te kiezen. Vrijwel alle Rajat-scholen zijn gesl... De schoolkinderen kunnen door gebrekkige ... leiding moeilijk op andere scholen worden ... plaatst. Het communisme is geheel gebroken ... voornaamste agitatiecentra. (Aneta, 18 Febr.)

Directeur van Justitie. Mr. dr. D. Rutgers, secr... van het Departement van Justitie, is met 7 ... benoemd tot directeur, als opvolger van mr. ... wan. (Aneta, 19 Febr.).

Amerikaansche marine op bezoek. De Amerikaan... kruiser Huron en zes torpedojagers brengen ... 4 Maart een bezoek aan Tandjong Priok. (A... 19 Febr.).

Een nader Aneta-telegr. meldt: De heer Do... werkzaam op de onderneming Paroeng Koeda ... tavia) is doodgestoken. De dader is onbe... (Aneta).

Een nader Aneta-telegr. seint: De heer Do... blijkt te zijn vermoord op instigatie van zijn ... kinderen, die aan de drie moordenaars elk ... rijksdaalder uitbetaalden.

Mr. F. Sieuwerts †. Te 's-Gravenhage is overleden de ... heer Mr. F. Sieuwerts, oud-leeraar aan de ... denschool te Bandoeng.

Examens. Landbouwhoogeschool Wageningen. Be... derd tot doctor in de Landbouwkunde de heer ... H. van der Kolff, op proefschrift, getiteld: ... kingsrietcultuur in Ned.-Indië.

Ing.-examen Koloniale Landbouw: de heer ... H. J. Kroon.

Universiteit Leiden. Docteraal examen ... en letterkunde van den O. I. Archipel, de he... P. Voorhoeve (met lof).

Onderscheiding. Bij Kon. Besluit is benoemd tot rid... der in de Oranje-Nassau-Orde W. H. Metzler, ... deling-leeraar bij de Rheinische Mission Ges... schaft in de Bataklanden.

De Indische faculteit te Utrecht. Op uitnoodiging ... de sociaal-democratische Studentenclub zal ... dagavond 6 Maart in de Stadszaal te Leiden ... Cramer, lid van de Eerste Kamer, een lezing ... den over de Indische faculteit te Utrecht.

elie-wetgeving. Den 27en dezer promoveert aan de Rijksuniversiteit te Leiden tot doctor in de rechtsgeleerdheid, op proefschrift „De koelie-wetgeving voor de buitengewesten van Ned.-Indië", de heer H. G. Heijting, oud-resident van Banjoemas.

sident H. A. Voet. Aan den resident van Besoeki, den heer H. A. Voet, is met ingang van 5 April op zijn verzoek eervol ontslag verleend. (Aneta).

ch een Medische Hoogeschool? Naar het Bat. Nieuwsbl. verneemt zijn thans bij de betrokken autoriteiten de verschillende mogelijkheden, om tot stichting van een Medische Hoogeschool te geraken, in overweging.

. H. Eggers †. Op den leeftijd van 60 jaar is te Paramaribo overleden de heer E. L. H. Eggers, gezagvoerder 1e klasse bij de Koloniale Vaartuigen. (De West).

. Schotel †. Een amokmaker heeft den opzichter der B. O. W., den heer W. E. Schotel, te Watampone op Celebes, vermoord.

ging der Indië-vliegers te Amsterdam. Afgescheiden van de huldiging op Houtrust in Den Haag op 25 April a.s. zal ook te Amsterdam de terugkeer van de Indië-vliegers feestelijk gevierd worden. Het ligt in de bedoeling aan deze huldebetooging, welke plaats heeft op Zaterdag 18 April, een fakkeloptocht te verbinden.

Indische leerstoelen aan de Utrechtsche Universiteit. De juridische faculteit van het Utrechtsch Studenten corps heeft een motie aangenomen, waarin o.a. wordt uitgesproken dat een verband tusschen eenige belangenschap en de academische opleiding van bestuursambtenaren uiterst ongewenscht is en in principe af te keuren.

ziging Regeerings-Reglement. De Tweede Kamer heeft het veelbestreden wetsontwerp van Minister de Graaff over een aantal wijzigingen van het Regeerings Reglement in behandeling genomen. Als de voorteekenen niet bedriegen dan zal het den Min. niet gemakkelijk vallen *deze* „Wet op de Staatsinrichting van Ned.-Indië" het Staatsbl. te doen bereiken.

op Java. In de week van 2 tot en met 8 Jan. werden in totaal 600 pestgevallen op Java geconstateerd, waarvan in afd. Wonosobo 18; Temanggoeng 78; Magelang 26; Djocjakarta 3; Soerakarta 38; Bojolali 87; Klaten 90; Semarang 4; Kendal 17; Salatiga 57; Tegal 21; het regentschap Batang, afd. Pekalongan 35; het regentschap Bandjarnegara afd. Poerbolinggo 126.

erentie Javasche residenten. Op de conferentie van Javasche residenten heeft de Landvoogd in zijn openingswoord er aan herinnerd, dat dit de eerste conferentie was op dezen voet. De provincie West-Java schept een andere gewestelijke organisatie, behalve voor zoover de hooge B.B.-ambtenaren vertegenwoordigers van de Regeering blijven. De Landvoogd sprak een woord van waardeering voor de voortdurende toewijding van het B.B. Vervolgens werd een bespreking gehouden van den politieken toestand. (Aneta, 23 Febr.).

ersoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Moderne opvoedkunde.

...wijl ook in Indië de weerzin groeit tegen een ... van onderwijs, dat meer africht dan opheft, ... leert dan leidt, meer aan het verstand dan aan ... hart klopt, komt daar, als geroepen, een man als *Gunning*, de bekende Nederlandsche paedagoog, de ... steken voor *de nieuwe school.* Toch kan — *de Locomotief* (17 Jan.) — dr. Gunning niet gezegd worden te prediken voor reeds bekeerden; ... veeleer de man, die in klaren vorm in woord (zie *de Loc.* dd. 15 Jan. en het *Bat. Nwsbl.* dd. 17 Jan.) wat door velen wordt aangevoeld zonder dat zij het vermochten uit te drukken. Vandaar ... overal in Indië als de apostel eener nieuwe leer ... begroet.

Professor *Casimir*, directeur van het lyceum te ...venhage, is — volgens de *N. Soer. Crt.* (17 Jan.) voornemens in den loop van dit jaar Indië te be...en en aldaar lezingen te houden in den geest zoo... in Zuid-Afrika gedaan heeft. Voor de bestrijding der onkosten wordt een comité gevormd. Het totaal bedrag van *f* 6000 is nog niet verkregen.

In *de Locomotief* (12 en 15 Jan.) geeft de heer *W. P. D. Corporaal* een uitvoerige beschouwing over *het Dalton-systeem.* Het verschijnsel, dat men pleegt aan te duiden met *„de modern-opvoedkundige strooming"* — voor den leek min of meer uitsluitend vastgehecht aan een persoonsnaam en wel dien van dr. Montessori — is, wat den praktijkkant van de zaak betreft, te beschouwen als een reactie tegen het huidige klassikale onderwijssysteem. De invoering van het Daltonsysteem zou o.m. beteekenen afschaffing van de huiswerkellende en afschaffing van de zittenblijf-ellende.

In de *Java-Bode* (6 Jan.) kwam een artikel voor, getiteld: „de H. B. S. te Bandoeng", dat een ernstige aanklacht inhoudt tegen genoemde school en tegen het geheele instituut der H. B. S. De heer *Corporaal* betoogt thans in de *Java-Bode* (14 Jan.) dat een van de *grondoorzaken van de klaarblijkelijke slechte functionneering van het instituut der H. B. S.* is dat het „verouderd" is; bij zijn totstandkoming in de zestiger jaren was het het uitvloeisel van opvattingen en theorieën, die thans geen enkel wetenschappelijk onderlegd opvoedkundige meer voor zijn rekening zou willen nemen. Hollandsche paedagogen als Ligthart en Groeneweg (Staringschool te Amsterdam), een Montessori, een miss Parkhurst (Dalton-systeem), een Dearoly, een Ferrière, een Rabindranath Tagore, een Kerschensteiner hebben niet voor niets gestreefd en gewerkt. De beginselen, die aan hun werk ten grondslag liggen, zullen we tot de onze hebben te maken voor den opbouw van een gezond modern school- en opvoedingssysteem. De heer *C.* gelooft, dat meer gedaan moet worden dan tot dusver, om de onmiddellijke belanghebbenden, het kamp der ouders, in deze kwestie te betrekken. Mede van hen moet de stoot tot fundamenteele verbetering uitgaan. Zij moeten, bij wijze van spreken, gedwongen worden kennis te nemen van de hoofdzaken der moderne stroomingen op opvoedkundig terrein. En het kan daarom van zoo groote beteekenis worden, dat iemand als *dr. Gunning* Indië bereist, de *lyceumgedachte* propageert en de menschen èn door zijn sprekerstalent èn door zijn naam als opvoedkundige pakt. Zonder overigens voor te wenden in het *Dalton-systeem* het panacee te zien voor absoluut alle kwalen onzer huidige school, is de heer *C.* er van overtuigd, dat de afschaffing van de huiswerkellende en de zittenblijfellende, twee in het ouderoog zoo belangrijke zaken, in het kamp der ouders een sterke strooming zou kunnen doen ontstaan, die onvermijdelijk tot invoer en daarmee reëele verbetering van het bestaande leiden zou. Het is in deze richting, aldus de heer *C.*, dat men de oplossing van het door hem beschouwde, gewichtige en ernstige probleem zal hebben te zoeken.

De V.V.L.-delegatie. Sociale maatregelen.

De *Java-Bode* (17 Jan.) stelt er prijs op hare lezers ter informatie de meening te doen kennen van den heer *Rooyackers*, den V. V. L.-gedelegeerde, over de resultaten van zijn missie naar Nederland. Het blad zelf staat sceptisch tegenover het optimisme dat uit het interview spreekt.

Volgens den heer *Rooyackers* moet een meerdere aaneensluiting komen van Nederland en de Koloniën inzake het gebied der *vakvereenigingen*, er moet meer medezeggenschap komen in Nederland over de belangen der Indische gemeenschap. Dan zal er een frissche stroom komen, een goed begrip van de beweging. De vloedgolf van het Bolsjewisme, die in Moscou begon, rolt langzaam naar het Oosten, en het hermetisch afsluiten der poorten van Insulinde heeft geen ander gevolg dan dat het communisme des te eerder in Indië zijn hoofd zal opsteken. En daarom zette men de poorten van de andere zijde wijd open, ten einde het gezonde vakvereenigingsleven uit Holland hier binnen te krijgen. Men kan beter de goede vakvereeniging uit Holland hier hebben dan de communistische vloedgolf...... beter een beweging, geschoeid op de leest der Nederlandsche vakvereenigingen...... laten die dan ook wat rood getint zijn — dan een communistischen heilstaat. Er dient in Indië een goede samenwerking tusschen werkgever en werknemer geschapen te worden en dat dit mogelijk is bewijst de geschiedenis der Engelsche vakbeweging, waarin men steeds weder tot overeenstemming komen kon. Dan zal het ook mogelijk zijn de politiek buiten de vakvereeniging te houden. Het V. V. L. is een gewone Centrale van Ambtenarenvereenigingen, die niets aanvechtbaars in haar schild voert.

Voor de vereeniging van Koloniaal maatschappelijke

vraagstukken hield *mr. dr. J. B. Peyrot*, den 12en Jan. te Weltevreden een lezing over *„Sociale maatregelen"*. Spreker behandelde — volgens het verslag in het *Soerabajasch Hbl.* (15 Jan.) — wat gedaan is, om tot een behoorlijke sociale wetgeving in Indië te komen, speciaal dus *de arbeidsinspectie* en *de vakvereenigingen*.

Het verdrag van Versailles eischt het oprichten en instandhouden van *Arbeidsinspecties* in artikel 427, en stelt den eisch, dat de inspecteurs eene technische opleiding deelachtig zijn geweest. Spreker wijst er op, dat ook in Indië eene arbeidsinspectie bestaat, doch de daar bij bescheiden ambtenaren voldoen niet en kunnen niet voldoen aan deze eischen, gelijk deze over de geheele wereld worden gesteld. Dit is natuurlijk niet hunne schuld, aangezien zij in hoofdzaak slechts de handhaving der bepalingen van de Koeli-ordonnantie hebben toe te passen. Een kiem bestaat echter in Indië in de ingenieurs van het Stoomwezen.

Het totstandbrengen van een sociale wetgeving buiten de Vakvereenigingen om, acht spreker uit den booze. Hij meent hoe het vaststaat, dat de *vakvereenigingen* wel eens iets verkeerds gedaan hebben, doch dat het goede, dat zij verricht hebben, onmiskenbaar is en domineert. Verkeerd acht mr. dr. Peyrot het, wanneer vakvereenigingen aan politiek gaan doen, en evenzeer acht hij het verkeerd, wanneer de vakvereenigingen zich op het standpunt stellen „Van onze centen blijf je af". Immers dan is overleg onmogelijk. Het is beter te wijzen op de fouten dan dat men aansluiting bij de vakvereenigingen moet ontraden. In Indië heeft spreker contact gezocht en gevonden met de z.g. *„Schakelcommissie;* in gemeen overleg en in volle eerlijkheid werd gezocht naar eene oplossing. Onder de voormannen der Indische vakvereenigingen zijn, naar spr. meening, mannen van goeden wille, en spr. dringt er bij de autoriteiten op aan, vertrouwen te stellen in de bonafide vakvereenigingen, opdat deze niet zullen worden gedrongen naar communistischen kant. Over de niet-bonafide-vakvereenigingen, als die aanstuurden op de spoorwegstaking, spreekt de heer Peyrot niet. Zoo'n vereeniging erkent hij niet als bona-fide-vakvereeniging.

Resumeerend bepleit spreker eene Arbeidsinspectie door technici en het stellen van vertrouwen in de vakvereenigingen, en waarschuwt hij tegen het klakkeloos overnemen van Hollandsche instellingen.

Rondom de desa. Het Inlandsche communistische Onderwijs.

In een artikel *Rondom de Desa* (*Java-Bode*, 15 en 16 Jan.) worden de toestanden in de desa op Java vergeleken met die van elders. De schrijver constateert o.a. dat ook de *wong tani* bourgeois is, wel niet in den kapitalistischen zin van het woord, doch hij heeft klein burgerlijke begrippen, welke vijandig staan tegenover de communistische tendenzen. Pas ontslagen uit het communale verband t.a.v. zijn grondenrecht, is hij allerminst geneigd tot een terugtred. Zijn gedachtenleven is geheel in strijd met die tendenzen. De klassenstrijd van het groot-kapitaal en den werkmansstand laat hem k[illegible]; zijn materieele belangen zijn er niet mede gemoeid. Eerder zal hij geneigd zijn te gevoelen voor de grootindustrie, die de desa ontlast van de overtolligen, die uitgestooten kunnen worden van het grondbezit, dan voor leuzen als „het zondig kapitalisme". Men ziet vooral in Indië wel eens spoken bij dag. De „Java Post" waarschuwt o.m. voor *de communistische beweging* en hoewel zeer zeker die beweging niet en bagatelle dient te worden genomen, gaat de overigens in den laatsten tijd zeer actieve propaganda van de P. K. I. en de Sarekat Rajat — de boven- en onderbouw der communistische partij — langs de koude kleeren van het grootste deel van het auditorium. Anders wordt echter het geval waar op scholen de kinderen doortrokken worden met de Marxistische leerstellingen.

Het aantal onderwijzers, aan wie wegens het geven van communistisch onderwijs, voor een zekeren tijd wordt verboden om bijzonder onderwijs te geven, neemt steeds toe. Het *Soerabajasch Hbl.* (17 Jan.) acht het uitstekend, dat aan de leerkrachten de bevoegdheid wordt ontnomen, maar het acht het met den Volksraad noodig, dat maatregelen worden genomen, waardoor het oprichten en in stand houden van dergelijke „onderwijs-inrichtingen" onmogelijk wordt gemaakt. In het midden latend of een dergelijke maatregel voor de *veiligheid van den staat* noodig is, hij is *zeker noodig voor den geest van het Inlandsche Kind*. De omstandigheden, dat de communisten niet de minste moeite hebben om de telkens op hun scholen voorkomende vacatures te vervullen, maakt deze verdere maatregelen noodig. De Volksraad heeft zijn meening gezeg[d] de Regeering — zoo adviseert het blad — deze [...] tot richtsnoer nemen.

De ontwikkeling der Buitengewesten. De Welva[art]politiek-Commissie.

Het *Bataviaasch Nwsbl.* (15 Jan.) weet te beri[chten] dat de bestaande *getah-pertja-onderneming* va[n] heer Bruinier, in het Zuidelijk deel van Su[matra's] Oostkust gelegen, welke door het gouvernement [...] overgenomen, gunstig gelegen is in een streek [...] de getah-pertja in het wild zoo welig en p[...] groeit, dat inderdaad formidabele vooruitzichten [...] nen worden verwacht. Het is voor de plannen, om [...] Zuidelijk deel van het gewest tot een intensieve[re ont]wikkeling te brengen, wel een gelukkige omsta[ndig]heid dat het gouvernement tot de overname va[n ...] getah-pertjah-bedrijf overgaat, wijl nu met mee[r ...] gewezen kan worden op de belangrijkheid van *d[e ver]lenging van den Stamweg naar het Zuiden*. Binne[n kor]ten tijd kan langs een hulpweg per lichte au[to ...] Tandjong Balei, *Kota Pinang* bereikt worden, [...] plaats ongetwijfeld moet worden aangemerkt [...] centrum van het Broemoen of Paneh-gebied, [...] aller-Zuidelijkste gedeelte van het Cultuurgebi[ed ...] Sumatra's Oostkust. Die hulpweg valt slechts vo[or ...] klein deel samen met het tracé van den (verle[ngden]) Stamweg. Het moet de bedoeling zijn om va[n Kota] Pinang den Stamweg verder door te trekken na[ar het] Zuiden, via de Rokandistricten en door het Land[schap] Siak naar *Pakan Baroe* — de bekende rivier- [...] zeehaven — vanwaar een weg loopt naar *Pajako[mboeh]* in de Padangsche Bovenlanden, welke waarsch[ijnlijk] aan het einde van 1925 voltooid is. De belang[stelling] voor het Zuidelijk gedeelte van S. O. K. van Fr[ansche,] Belgische, van Amerikaansche en ook van Hol[land]sche zijde, is toenemend.

In *de ontginning van den waterkrachtrijkd[om ...]* *S. O. K.* is eenige stagnatie gekomen. Er is een co[...] dat in Europa nog steeds doende is om het no[odige] kapitaal voor de exploitatie bijeen te krijgen, to[t ...] ver zonder succes; de concessie wordt telken[s ver]lengd, zonder dat van de geweldige capacite[it ...] ± 300.000 P.K. eenig nut verkregen wordt.

Het blijkt het *Bataviaasch Nwsbl.* (15 Jan.) dat [de] welvaartspolitiek-commissie haar taak zeer uit[...] opgevat heeft. O.m. zijn de leden uitgenoodi[gd] prae-advies samen te stellen omtrent de onderwe[rpen,] welke betreffen *de onderdeelen van de welv[aarts]politiek*, zooals de openlegging der Buitengewesten, Kolonisatie, de uitgifte van gronden, ook op het [...] der mijnwet enz., terwijl eveneens irrigatie-aang[elegen]heden aan de orde gesteld worden.

Volksgebruiken in de Boven-Komeringstreek

In *de Locomotief* (5 en 8 Jan.) komt een be[schrij]ving voor van een aantal volksgebruiken, zoo[als die] heden ten dage nog bij de „binnenlanders" van [de Bo]ven-Komeringstreek (res. Palembang) in zwa[ng zijn] en waarvan sommige, merkwaardig in hun soo[rt, ...] vermelding alleszins waard zijn. Over het *tande[nvijlen]* vernemen wij dat deze kunstbewerking bij het [...] geslacht zelden meer toegepast wordt. Ook bij [het tan]denvijlen moet misschien de oorzaak gezocht [worden] in het zoenoffer: de opoffering van iets van zi[ch zelf] om de booze geesten gunstig jegens zich te st[emmen.] Deze tandbewerking wordt hier in vier soorten [toege]past: 1. het recht horizontaal afvijlen der snij[tanden,] waardoor deze alle even lang worden gemaakt; [2. het] puntig afvijlen; 3. het uithollen van het snijvl[ak der] tanden; 4. het maken van een overlangsche gr[oef in] de buitenzijde der bovensnijtanden. De tweede [...] de soort komt echter hoogst zelden voor. Het [...] waarop dit tandenvijlen gebeuren moet, is niet be[paald.] Soms geschiedt het bij de besnijdenis, soms e[...] het in het huwelijk treden. Het gebruikelijke he[...] is er echter altijd onafscheidelijk aan verbonden.

„Soerja Soemirat".

Het bestuur van de vereeniging *„Soerja So[emirat"]* *te Semarang overweegt de opheffing der vere[eniging]*, meldt *de Locomotief* (9 Jan.). Dit zou meebren[gen, dat] de alom bekende zaak, waar smeedwerk, sch[...] blikwerk, enz. vervaardigd wordt, moet ver[dwijnen.] En dat zou zeer te betreuren zijn. Ten eers[te heeft] het publiek bij deze zaak zekere groote belangen [...] en ten tweede, omdat in beginsel de werkplaatsen [...] goed doel hebben, zij het ook, dat de uitslag niet sle[chts] meer beantwoorden kan aan het oorspronkelijk [...] doel opgestelde beginsel. Het blad wekt er dan ook [...] op, om de vereeniging, welke reeds dertig jaar [be]staat, in stand te houden.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

Een en ander over het ontstaan van de beweging der Wahabieten-secte in Arabie.

Helgeen in de „Sedio-Tomo" van 24 October 1924 over dit onderwerp wordt vermeld, luidt o.m. in hoofdzaak als volgt.

Sedert het ontstaan van den Islam zijn er in Arabië te allen tijde verwikkelingen tusschen de Arabieren en de secte der Wahabieten geweest, die, als men luistert naar hetgeen daaromtrent bij de menigte bekend is, gewoonlijk tot moord en roof aanleiding gaven.

Met hulp van de Bedoeinen hebben de Arabieren hun gezag en den Islam uitgebreid tot Noord-Afrika, Europa en West-Azië d.i. vanaf Spanje, Noord-Afrika tot aan Perzië toe, doch daarna ontstonden er geschillen tusschen de verschillende Kalieven en als gevolg daarvan verwijdering tusschen de secten der Schieten en Sonnieten.

De onderlinge verwijdering leidde tot den achteruitgang van Mekka en tot het op den voorgrond treden van de stad Bagdad, als Centrum van den Islam, van waaruit gedurende verscheidene eeuwen de bevelen naar Arabië en de andere Mohamedaansche landen uitgingen.

Het is de inval der Mongolen uit Midden Azië geweest die aan deze Moslimsche eenheid een einde maakte en die aanleiding gaf tot vijandelijke twisten tusschen de Mohamedaansche geloovigen onderling.

De Mongoolsche actie stond vijandig tegenover den Islam in Klein-Azië, alwaar de Turken de meeste aanhangers waren, met kracht en moed hun land in bedwang hielden en hunne veroveringen niet alleen uitbreidden tot de Oostersche bezittingen van Rome doch ook tot Constantinopel, van welke staat uit Weenen werd bedreigd.

Daarna lag de verovering van Arabië in de bedoeling.

In het jaar 1517 was Mekka in Turkije's bezit en werd de vorst van Turkije tot hoofd van den Mohamedaanschen Godsdienst uitgeroepen.

Mekka bleef de heilige stad, waarheen men ter bedevaart toog en alwaar men de bevelen opvolgde van het Kalifaat te Constantinopel, al ging die stad dikwijls over en weer en al kwam zij ook somtijds in andere bezitshanden.

In de achttiende eeuw trad een Arabisch koopman, met name Mohamad el Wahhub, als leider van de Wahabietensecte op en trachtte met groote kracht de voorschriften van den Koran te handhaven en te verbreiden.

Oorspronkelijk bepaalde hij zich daartoe, doch kwam eindelijk op het terrein der politiek, toen er, naar het schijnt, eene beweging ontstond van de Arabieren, met het doel zich tegen het Turksch gezag te verzetten en Mekka te heroveren.

Deze actie werd ook na het overlijden van den leider Mohamad el Wahhub voortgezet.

De jongste telegrammen in de nieuwsbladen over Wahabitische aanvallen op Mekka zijn niet de eerste berichten van dien aard.

In het begin van de 19e eeuw kon men dezelfde berichten vernemen, die te Constantinopel geen bevreemding verwekten, waar het algemeen bekend was, dat de verwikkelingen met de Wahabietensecte reeds zoovele jaren bestonden en men de hulp van Sultan Mohamad Ali van Egypte heeft ingeroepen voor het verdrijven der Wahabieten uit Mekka naar het strand.

Dit is ook wel gelukt, doch die onderwerping met de wapens is niet door eene werkelijke onderwerping gevolgd.

Mekka bleef dientengevolge in Turksch bezit en werd bestuurd door een Emir, welke functie in het jaar ... werd bekleed door Sherif Hussein.

Deze had niet alleen het Turksch gebied te handhaven, doch had ook te doen met de Arabische beweging tegen den Sultan van Turkije, die in omvang toenam, toen Sultan Abdul Hamid door de Jong-Turksche partij te Constantinopel van zijne functie werd ontzet.

Niettegenstaande de vele daaruit ontstane verwikkelingen voor Turkije, is het Sjerif Hussein toch gelukt de moeilijkheden in Mekka te bezweren en den naam der Arabieren hoog te houden.

Sherif Hussein is een verstandig man, die zeer goed begrijpt dat het met het vroegere Turksche Rijk op een einde loopt.

Met groote kalmte verzamelt hij de Arabische familiehoofden om zich heen, met de bedoeling zelf Vorst te worden, zoodra het gunstige oogenblik daarvoor zal zijn aangebroken.

Ten einde dat toekomstig doel te bereiken, heeft hij bekwamen steun noodig, welken hij tracht te vinden in Engeland.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Het ter hoofdplaats Menado twee maal 's maands verschijnende Nieuwsblad „Keng Hwa Po".

In de „Kang Hwa Po" van 28 October 1924, wordt aan de lezers kennis gegeven, dat, met ingang van 1 Januari 1925, dit blad in een weekblad is omgezet.

In verband met dien maatregel worden op alle plaatsen in Ned.-Indië gesalarieerde correspondenten gezocht, die bereid en bekwaam zijn goede geschriften te leveren over onderwerpen, die in het belang zijn van het algemeen.

Zij, die daarvoor in aanmerking wenschen te komen, worden verzocht hunne verzoeken bij de Redactie in te dienen.

Deze hoopt, dat, zoowel abonné's als adverteerders, hunne onverschilligheid in zake het nakomen hunner geldelijke verplichtingen zullen laten varen, want zonder geldelijken steun, kan aan den gekoesterden wensch geen uitvoering worden gegeven en zou deze wensch slechts wensch blijven.

Dank zij de aangename medewerking van den president der Tjeng Lian Hwee Vereeniging, is de zaak tot stand gekomen.

Hij riep de aandeelhouders van de „Keng Hwa Po", die allen lid dier vereeniging zijn, voor eene samenkomst bijeen, waarin de toekomstige belangen van het nieuwsblad en de omzetting daarvan in een weekblad werden besproken.

Een drietal vergaderingen werden gehouden, met het eindresultaat dat de Naamlooze Vennootschap „Keng Hwe Po" werd gevormd en aan alle Chineesche vereenigingen te Menado zou worden verzocht die vennootschap geldelijk te steunen in den vorm van het nemen van aandeelen.

Tijdens de vergadering nam de Vereeniging Tjeng Lian Hwee 100 aandeelen van ƒ 10.—, terwijl de heer Lie Hong Liam, Chef van de firma Gebroeders Bouvij en Co. en de Sociëteit Koen Eng Hwee Koan de beschikking kregen over 400 aandeelen van het kapitaal, dat op ƒ 20.000.— werd gesteld.

Men hoopt thans dat de exploitatie van het weekblad geen bezwaren meer zal ondervinden en dat in het volgend jaar het weekblad in een dagblad zal kunnen worden omgezet.

Voorts wordt er op gerekend dat abonné's en adverteerders, die met hunne betalingen achterstallig zijn, hunne verplichtingen zullen nakomen en zullen begrijpen dat dit hoogst noodzakelijk is voor de levensvatbaarheid van het blad.

Zonder twijfel zouden zij het betreuren, dat zij, door het stopzetten van de exploitatie, de lectuur van het blad, dat zoo dikwijls de stem van de verschillende volksgroepen weergeeft, zouden moeten missen.

Een noodlottig ongeluk.

Op den 5den October 1924 vertrok de hulpprediker van Tagoelandang (Menado), de heer W. Grau, per inlandsch vaartuig, voor de uitoefening van zijn dienstwerk, van zijne standplaats, over zee, naar Biaro(?).

Plotseling stak de zee, tengevolge van hevige winden, op en geraakte het vaartuig onklaar.

De toestand werd gezien door de bemanning van eene kleine prahoe in de nabijheid, doch deze kon geen hulp verleenen en zag het vaartuig van den hulpprediker met al zijne opvarenden, bestaande uit dezen en verder één inlandsch evangelist, één vrouwelijke leerling en 6 roeiers in de golven verdwijnen.

De bemanning van de kleine prahoe gaf onmiddellijk kennis van het gebeurde aan het bestuur te Tagoelandang, dat terstond een groot aantal vaartuigen uitzond, om zoo mogelijk nog hulp en bijstand te verleenen, doch helaas te vergeefs.

Van uit de hoofdplaats Menado vertrok het Gouvernementsstoomschip „Deneb" voor het verleenen, zoo mogelijk, van bijstand, doch, niettegenstaande de zee tot aan het Ternataansche strand werd onderzocht, had deze reis geen succes.

Groot was de droefheid in het gezin van den hulpprediker Grau, dat nog steeds zijn terugkeer verwacht en algemeen de deelneming in het verlies dat de nabestaanden van de getroffenen hadden geleden.

Het medegedeelde feit wijst er wederom op, hoe ook de hulppredikers in het Oosten van den Indischen

Archipel bij de uitoefening van hun ambtswerk, blootstaan aan ernstige gevaren, wanneer zij verplicht zijn gebruik te maken van inlandsche transportmiddelen die tegen eenigszins hooge zeeën niet bestand zijn.

(Keng Hwa Poo van 28 October 1924).

Literatuur-Overzicht.

Nederlandsch-Indisch Handelsrecht.

Een buitengewoon handig boek is bij de firma Van Dorp & Co. te Semarang verschenen van de hand van den heer A. P. F. Michel, accountant en leeraar M. O. te Semarang, onder den titel: Inleiding tot het Nederlandsch-Indisch handelsrecht ten gebruike bij het handelsonderwijs en voor zelfstudie.

De geheele opzet doet zien, dat deze inleiding eerst bestemd is om op handelsscholen gebruikt te worden en om als leidraad te dienen voor hen, die opgeleid worden tot practijk- en acte-examens in de handelswetenschappen. De indeeling van de stof wijkt in hoofdzaken niet af van die in de bestaande Hollandsche boeken. Op enkele plaatsen is rekening gehouden met Indische feiten. Het Wetboek van Koophandel voor Indië verschilt veel met dat voor Nederland. Men kent hier ook als afwijkende omstandigheid de inmenging van de Weeskamer bij faillissementen. Behalve een en ander uit de geschiedenis van het Indische handelsrecht, geeft de schrijver ook enkele opmerkingen over belastingen, de indeeling der rechtspleging en de totstandkoming van ordonnanties. Vele voorbeelden en modellen verduidelijken den tekst in groote mate. Vetgedrukte artikelen uit het B. W. en W. v. K., en het plaatsen boven aan de bladzijden van de behandelde onderwerpen en een vragenlijst vergemakkelijken het gebruik. Ook voor elken leek, die wil weten wat de juiste beteekenis is van schoorsteenwissels, deviatie, molest, open polis, assignatie, à forfait disconteeren, aval, recht van regres e.t.q. geeft de heer Michel practische voorlichting. Letterlijk: een boekje, dat in een behoefte voorziet, schrijft het Soer. Handelsbl.

Instituut voor Tropische Geneeskunde.

Ter gelegenheid der ingebruikneming van het Instituut voor Tropische Geneeskunde te Leiden heeft het bestuur van de Vereeniging „Instituut voor Tropische Geneeskunde Rotterdam—Leiden" een herinneringsbundel uitgegeven, waarmede zich heeft belast de Secretaris, Prof. P. C. Flu.

Dit geïllustreerde boekwerk van 212 blz. (verschenen bij S. C. van Doesburgh te Leiden) bevat een 19-tal bijdragen, waarvan de volgende betrekking op de tropen hebben.

Het Instituut voor Tropische Geneeskunde te Leiden, door P. C. Flu. — Framboesia tropica, door J. A. Hendriks. — De grondbeginselen der Indonesische geneeskunde en hunne psychologische beteekenis, door A. W. Nieuwenhuis. — De behandeling der amoeben-dysenterie, door G. J. W. Koolemans Beijnen. — Cosmopolitische huidaandoeningen in de tropen, door J. D. Käyser. — Over Metagonimus Jokogawei in Ned. Oost-Indië (voorloopige mededeeling), door Dr. H. Mengert-Presser. — Trachoom, door Dr. A. P. Ketel, zendeling-arts. — Stollingstijd en aantal bloedplaatjes bij mijnworm- en malaria-anaemieën, door E. R. A. Luyke Roskott. — Amok en lattah, door Dr. F. H. G. van Loon.

Het boek is niet in den handel verkrijgbaar.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 29 (17 Jan. '25). Het tropische bemestingsvraagstuk in het bizonder met betrekking tot de bemesting van de thee, door Prof. Dr. Kempski. — Het uitsterven van de toppen van boomen, door D. J. Dibbetz. — Enkele gegevens omtrent de Britsch-Indische Tea Cess, door Geo Wehry en Co. — Landbouwzaken in den Volksraad (vervolg). — De Chineesche houtolie. — De inlandsche rubbercultuur in Djambi. Eer een vloek dan een zegen! (slot), door J. Vogler, kapitein bij de Triangulatie.

Een Fransch oordeel over Ned.-Indië.

De Febr.-afl. van de Revue Politique et Parlementaire opent met een artikel van de Fransche koloniale specialiteit Angoulvant over Ned.-Indië, dat binnenkort door een boek over hetzelfde onderwerp gevolgd zal worden. Ook stelt Angoulvant, die onzen Archipel van eigen aanschouwing kent, zich voor lezingen over het onderwerp van zijn bijzondere studie te houden.

Blijkens een overzicht in de N. R. Ct. van 18 dezer (avondbl.) is het artikel over het algemeen zeer waardeerend geschreven. Een der uitspraken luidt: Op het

stuk van volkscrediet, grondpolitiek, groote Eur... sche cultures, wetenschappelijke instellingen, h... zij (d. z. de Nederlanders) bewijzen van groote ... schappen gegeven en resultaten bereikt, waarvoor ... ons slechts buigen kunnen. Het is niet voldoende ... wij hun recht doen wedervaren; wij moeten ons ... doen hen na te volgen.

Javaansche Cultuur.

Onder dit opschrift bevat de Banier van 16 Jan. e... beschouwing naar aanleiding van het jongste co... van het Java-Instituut, waarin het streven om de ... vaansche cultuur te bevorderen en nieuw leven in ... blazen, wordt toegejuicht; maar dat dit gepaard ... gaan met klachten over de Westersche cultuur, ... slechts „technisch" en „materialistisch" zou zijn, en ... hemelen van de Oostersche, is iets waarmede de ... zich niet kan vereenigen.

We citeeren enkele passages: Verliezen die aanbidd... van de hooggeroemde Javaansche cultuur niet al te ... uit het oog, dat en de bestudeering van de Jav. taal ... van de Jav. kunst, ja zelfs van de Jav. muziek, van ... Jav. bouwwerken in 't bijzonder, niet het minst ... den moeizamen arbeid van Europeanen gevorm... doordrenkt door de Westersche cultuur is bevord...

Waarlijk, zonder de zorgvolle bestudeering en ... volle leiding en onderhoud van die bouwwerken ... een — voorbijgegane — cultuurperiode, door Ned... Regeering, door Nederlandsche, of althans Europ... geleerden, zouden die heerlijke bouwwerken reeds ... zijn vervallen en niet weer zooveel mogelijk in ... ouden staat zijn hersteld.

En vergeet men dan geheel wat door Europeanen ... de bestudeering der Jav. geschiedenis en der Jav. ... is gedaan? Getuigt het niet van snooden ondank, ... men maar aldoor spreekt van die minderwaardi... Westersche cultuur, waar nota bene! onze beste ... met alle toewijding werken om die voorbije glorie ... Jav. cultuur te doen opleven? althans te bestudee... het eeuwen oude stof daarvan weg te blazen en de ... ken in haar oude glanzen te doen stralen?

Indisch Militair Tijdschrift.

Inhoud der Jan.-afl. De veldtocht in Zevenb... (slot), door H. G. — Karakterschetsen van den ... schen soldaat, benevens practische voorstellen tot ... betering der keuringsresultaten, door Dr. L. Balner. — Over den invloed van bedekt terrein op het ... der wapensoorten en der strijdmiddelen. — Een vo... beeld tot waarschuwing, door A. M. Sierevelt (n. a. ... een moord door een Dajak op den detachementsc... mandant der gewapende politie Schmitz). — Op... kingen over compagniesadministratie, door Camu... Gedenkteeken Tismeer (oproep tot deelneming). ... Inhoud van tijdschriften, enz.

Het Missiewerk.

Uit den inhoud van 6e jaarg. No. 3 (Febr. '25). Bij ... portret van Mgr. Antonius van Velsen S. J. (Apost... caris van Batavia). — De afdeeling voor Tropische ... neeskunde en gezondheidsleer op de Missietentoo... ling te Rome, door H. Spoorenberg. — De Chinee... taal, door A. van Susante. — De reis van den H. Fr... ciscus Xaverius van Indië naar Japan (24 Juni—15 ... 1549), door Z. — Indië en de Indische Missies.

De Indische Mercuur.

No. 8 (20 Febr.) De suikerindustrie in het Gem... best van Australië (vervolg), door Dr. H. C. Pr... Geerligs. — Over de theegronden van Java en Sum... door Dr. J. J. B. Deuss; besproken door Dr. E. C. ... Mohr. — De met rubber beplante uitgestrektheden ... Ned.-Indië gedurende 1923. — Kultuurberichten. (De ... volkings rubbercultuur op Sumatra). — Kleine m... deelingen. (De duurte in Ned.-Indië, enz.) — Fina... eele berichten en verslagen, zoomede de overige w... lijksche rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van ... Kol. Instituut geeft recente literatuur over oliën, ... en wassen.

Orgaan van de Ned. Ind. Offic. Vereeniging.

Hoofdzakelijke inhoud der Dec.-afl. Het besl... van eerezaken, door v. d. B. — De kleine oorlog ... X. — Ledigheid op posten, door A. Merkelbach ... operatiën der Centralen tegen Servië (1914—1916) slot ... door F. d. B. — Volksraad (behandeling van het ont... werp-vlootwet 1925 (vervolg). — Gedenkteeken Tismeer (oproep).

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van No. 24 (18 Febr.). Het zieleleven der ... donesiërs (vervolg), door N. (met belangwekkende ... lustraties). — Driemaal drieduizend meter hoog ... schrijving eener beklimming van drie bergtoppen

...a), door J. Reitsma Jr. — Voor driehonderd jaren, ...stiging, verwaarloozing en verlies van Formosa, door ...F. Kruisinga. — De suikerindustrie op Java, hare ge...hiedenis en ontwikkeling, door H. Ch. G. J. van der ...andere (slot).

Jaarboek van het Mijnwezen in Ned.-Indië.

Ter Landsdrukkerij te Weltevreden verscheen onlangs ...et eerste deel der Verhandelingen van jaarg. 1921 van ...et Jaarboek van het Mijnwezen in Ned. Oost-Indië.

De inhoud van dezen 50sten jaargang wordt voorafgaan door een inleidend woord van Dr. R. D. M. Ver...r (dat een kort historisch overzicht bevat), waarop ...volgende bijdragen volgen:

...erslag over de uitkomsten van mijnbouwkundig-geo...sche onderzoekingen op Poeloe Laoet, door ir. E. R. ...öllner. — Verslag van het geologisch onderzoek ...een gedeelte van het landschap Langkat (Oostkust ...Sumatra), door ir. H. J. van Lohuizen. — Verslag ...geologisch-mijnbouwkundige onderzoekingen in een ...elte van Noord Nieuw-Guinea, door Dr. J. Zwier...l. — Microscopisch onderzoek van gesteenten van ...rd Nieuw-Guinea, door Dr. ir. W. F. Gisolf. — Bij... tot de geologie van de Gajo-Lesten en aangren...de gebieden, door ir. N. J. M. Taveerne. — Micros...sch onderzoek van de uit de Gajo-Lesten verzamel...gesteenten, door ir. W. F. Gisolf. — Resultaten van ...geologisch-mijnbouwkundig onderzoek in Zuid Oost...rneo, door ir. Ch. A. F. Macke. Naschrift: Diverse ...ingen over de ontstaanswijze der ijzerertsafzettin... in Zuid Oost-Borneo, door ir. C. W. A. 't Hoen. — ...drage tot de kennis van de waarschijnlijke genese der ...ertsen van het Koekoesan-gebergte (Z.- en O.-afd. Borneo), door Dr. ir. W. F. Gisolf.

...erschillende dezer bijdragen zijn van afbeeldingen ...zien; een atlas met bijbehoorende kaarten is nog ... in druk verschenen.

* * *

...verzicht van de productenmarkt op Java en Madoera ...rende het vierde kwartaal van 1924 (vervolg). ...te Berichten, 16 Jan. '25).

...en gevaarlijk ontwerp (de in de Tweede Kamer in ...handeling zijnde wijzigingen van het Regeerings-Re...ment), door Dr. C. Gerretson (slot). (Econ.-Stat. Be...ten, 18 Febr. '25).

... nieuwe Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië ...Prof. Dr. Moresco, door Dr. D. J. Hulshoff Pol. (De ...heid, 18 Febr. '25).

...ondhuurverordeningen. Tweede, veel vermeerderde ..., bewerkt door Mr. F. C. Hekmeijer. (Wetten en ...ordeningen van Ned.-Indië. Uitgave Hekmeijer en ...oraal. No. 18). (Batavia, G. Kolff en Co., 1925).

... Indische tinbedrijven. (Eigen Haard. 21 Febr. '25).

...zeren en gewapend betondrukleidingen als onder...n van waterkrachtwerken in Ned.-Indië. Voor...t door ir. W. Beijerinck. Jaarverslag van den ... voor Waterkracht en Electriciteit in Ned.-Indië ...r 1923, besproken door F. A. Janssen van Raay. (De ...nieur. 21 Febr. '25).

...Indische kroniek. (Politieke propaganda van aan...nde Indische landsdienaren. — De Utrechtsche op...ding. — De herziening van het Indische Regeerings...ment, door Ch. P. van Wijngaarden). (De Opbouw, ...'25).

In Java's binnenland (met ill.), door Marie (bezoek ...een rubberonderneming). (Holland Express, 21 ...r. '25).

Handboek voor de flora van Java, door C. A. Backer. ... 3. (Batavia, Ruygrok en Co. 1924).

...moreesche varia (met ill.), door C. Vis-Janssen van ... — Jaarverslag van de Vereeniging van Indische ...lofgangers over 1924. (De Ind. Verlofganger, 20 ... '25).

...e vaderen in Amboina, door H. W. Bredée (ver...). (Morks' Magazijn. Febr. '25).

... J. Nieuwenkamp, door A. Hallema (met afb.). ...Eigen Tijdschr. III, bl. 1—9, Nov. '24). [1]

... G. L. L. Kemmerling (vulcanoloog in Ned.-Indië). ...lerschets (met portret en afb.). (Holl. Revue, ...bl. 93).

...openlegging der Indische buitengewesten, door J. ...Waard. (Social. Gids, 1924, bl. 1035).

[1] Deze en volgende titels zijn genoteerd uit de juist verschenen Nov.-...afl. van Nijhoff's Index; een enkele ervan is wellicht reeds eerder ...ld in deze rubriek.

Met een Speda door Sumatra, door G. de van der Schueren (vervolg). (Opgang, 4e jaarg. bl. 1084, 1152, 1202).

Ned.-Indische verzamelingen in buitenlandsche musea, door J. Koning, V, slot: Darmstadt, Dresden, Bremen, Bern en Kopenhagen. (Met afb.) Mork's Magazijn. 1924. bl. 581).

Een belangrijk werk over Ned. Oost-Indië. (Nederland in de Oost, door M. W. F. Treub), door J. Koning. Uit het Fransch. (Wetensch. Bladen, 1924, IV, bl. 219).

Suriname.

„De West" van 16 Januari schrijft:

„Uit Panama is een gunstig bericht ontvangen in verband met de pogingen om aldaar een afzetgebied te vinden voor Surinaamsche houtsoorten die paalwormproef zijn.

Bij gelegenheid van het bezoek van den beheershoutvester Gonggrijp in de eerste maanden van 1923 werden door het bestuur der Panama-zône zes monsters hout gevraagd voor proefneming. Deze monsters, in April 1923 verzonden, bestonden uit Basralocus, Manbarklak, Foengoe, Ingiebarki, Sponsoehoedoe en Anoura. Met de jongste mail werd van het hoofdbureau te Christobal bericht ontvangen, dat het hout beproefd is van September 1923 tot November 1924 en volkomen gaaf weder uit het water is gehaald, terwijl de contrôle-monsters, uit Amerikaansch hout bestaande, wel door paalwormen bleken aangetast.

Eenige maanden nadat bedoelde monsters waren aangevraagd, volgde een bestelling van 4000 boardfeet hout, ditmaal om een proef op grooter schaal te nemen. Met dit hout zou een caisson worden gebouwd.

Met het meeste vertrouwen wordt ook het resultaat van deze grootere proef afgewacht, terwijl ook elders proeven gaande zijn. De vooruitzichten voor den afzet van Surinaamsch paalwormhout (voornamelijk Basralocus en Manbarklak) hebben door een en ander een vaster vorm aangenomen, zoodat het zeker aanbeveling verdient om nu reeds op groote schaal op voorraad te werken, met het oog op stellig te verwachten bestellingen."

Naar aanleiding van dit stukje schrijft de heer D. ...in „De Surinamer" van 22 Januari:

„... het vaststaat, dat bedoelde houtsoorten afzet ... vinden in het buitenland, gevoel ik mij gedrongen een wenk te geven die zeker van nut kan zijn.

Dat houtsoorten als basralocus, manbarklak, foengoe, ingiebarkie, sponsoehoedoe, anaura enz. zeer veel op andere houtsoorten lijken, is voor vakmannen een bekend feit.

Wil men nu de waarde van bovengenoemde houtsoorten in het buitenland blijven behouden, dan zorge het gouvernement voor een strenge keuring voor den uitvoer."

Wij zouden hieraan den raad willen toevoegen het advies in te winnen van de „Commissie van Advies en Onderzoek inzake Surinaamsche houtsoorten". (Zie ons vorig nummer). Men kan n.l. niet genoeg voorzorgen nemen om te waken tegen de levering van andere houtsoorten dan gevraagd zijn.

* * *

Wij lezen in „De West" van 20 Januari:

„Met de Prinses Juliana is Zaterdag hier teruggekeerd de vlieger Quigley, die deel uitmaakt van het gezelschap Amerikanen, dat op het oogenblik voor wetenschappelijke doeleinden in het Lawagebied vertoeft.

Kapitein Quigley — die als Amerikaansch vlieger heeft deelgenomen aan den oorlog in Frankrijk — moet van oordeel zijn, dat de omstandigheden in het Marowijnegebied geen beletsel opleveren voor een vliegdienst. Hij keert over enkele dagen naar Amerika terug, om daar rapport uit te brengen."

* * *

In het *„Gouvernements Advertentieblad"* maakt de Administrateur van Financiën, Beheerder der Domeinen, namens den waarnemenden Gouverneur bekend, dat, op verzoek van den Minister van Koloniën, voorloopig geen vergunningen tot onderzoek naar- en concessie tot ontginning van delfstoffen krachtens de verordening van 7 September 1882 (G. B. No. 19), zooals deze verordening nader is gewijzigd en aangevuld en evenmin concessiën tot exploitatie van delfstoffen in bevaarbare kreken en stroomen krachtens de verordening van 1 December 1894 (G. B. 1895 No. 7), zooals deze thans luidt, zullen worden uitgegeven in de zône liggende bezuiden den vierden breedtegraad.

„De West" vermoedt, dat deze reserveering verband houdt met het onderzoek dat van Amerikaansche zijde wordt ingesteld in het Marowijnegebied.

* * *

In hetzelfde nummer van „De West" vinden wij nog de volgende berichten:

„In den laatsten tijd is er sprake van een nieuwen vorm van muskietenbestrijding. Een Amerikaansche geleerde, moet hebben opgemerkt, dat er muskietensoorten zijn, die geen woningen binnendringen en ook nimmer den mensch aanvallen. Toen hij een aantal exemplaren van deze vriendelijke muskietensoort overbracht in een plaats waar muskieten waren, die wel de menschen aanvallen, bleek het hem, dat de goedaardige muskieten weldra de andere verdrongen. Het zou dus worden een bestrijding van muskieten door muskieten."

* * *

„Eerlang zal vanwege het Departement van Koloniën hier worden uitgezonden de gepensionneerde kapitein ter zee J. H. G. Kremer voor een rivieropneming, in verband met het opvaren der rivieren door zeeschepen. De daaromtrent bestaande kaarten moeten geheel verouderd zijn."

* * *

„Volgens de Argosy van Demerara dreigt er gevaar voor een diamanttrust in Demerara. Het gevaar zou komen van de zijde der Beers Company, die vrijwel de diamantproductie in handen heeft in Zuid-Afrika. Zoolang de productie van Britsch-Guyana gering was, nam deze maatschappij weinig notitie van de zaak. Nu echter die productie gestegen is tot een waarde van twaalf millioen gulden per jaar (bijna het dubbele van de heele uitvoerwaarde van Suriname) zijn de heeren in de weer om door het verkrijgen van uitgebreide concessiën contrôle te verkrijgen in Britsch Guyana. Het doel zou dan zijn om de productie zooveel mogelijk te drukken, om — met het oog op grootere belangen elders — de waarde van diamant niet te doen dalen.

De Argosy wekt op tot een krachtige bestrijding van dergelijke plannen. Zij zag gaarne het Department of Lands and Mines versterkt door een paar ervaren mijnbouwkundigen en een krachtig administrateur en bepleit een wijziging der mijnwetgeving in dien zin, dat men concessiën niet voor onbepaalden tijd kan aanhouden zonder ontginning."

* * *

„*Geldverspilling.* Op uitdrukkelijken last uit Nederland zijn dezer dagen vernietigd de overgebleven voorraden jubileumzegels, een waarde vertegenwoordigend van tienduizenden guldens."

Is er geen lid van de Tweede Kamer, die opheldering wil vragen over dezen last van de Regeering?

* * *

In „Het Vaderland" van 18 Februari (Avondblad) „*De noodkreet van een hoogstaande vrouw*" in Suriname, waarmede beoogd wordt de Regeering er toe te krijgen krachtige sanitaire maatregelen te nemen.

Het blad kan er aan toevoegen „dat de chef van den Geneeskundigen Dienst in Suriname het gevoelen der schrijfster heelemaal deelt en ook hij in de ziekten der bevolking hoofdoorzaak van Suriname's kwijnend bestaan ziet."

„Laat men nu de hygiënisten eens over Suriname laten dokteren na de vele oeconomische dokters die faalden. Het geld voor het Hygiënisch bewind kan nooit weggesmeten blijken en het Hygiënisch bewind vraagt betrekkelijk zoo heel weinig geld."

* * *

In „*Zaïre*", *orgaan der Vlaamsche Kolonialen* (nummer voor December 1924, Januari en Februari 1925) een artikel van G. Stampaert over de Boninegers, waarin eenige mededeelingen voorkomen voor welker juistheid wij niet gaarne zouden instaan."

* * *

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wetsontwerp houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Suriname over het dienstjaar 1920.

De middelen en inkomsten der kolonie werden geraamd op *f* 4.321.502; in werkelijkheid hebben zij bedragen *f* 5.331.356.67 of 1.009.854.67 meer dan de raming.

De uitgaven ad *f* 9.762.540.81 hebben derhalve de ontvangsten ad *f* 5.331.356.67 met *f* 4.431.184.14 ... troffen.

De gewone uitgaven over 1920 hebben bedr... *f* 7.182.313.45½ en de gewone inkomsten *f* 4.558.410...

Het bedrag, hetwelk door een bijdrage uit 's ri... schatkist behoort te worden gedekt, is dus te bec... ren op *f* 2.623.902.61½ of *f* 4.349.61½ meer dan het ... drag van *f* 2.619.553, waarop die bijdrage laatstel... werd geraamd, terwijl in de dekking van het nog o... blijvende gedeelte van het nadeelig slot ad *f* 1.807.281... nader door leening zal behooren te worden voorz...

* * *

Aan de Tweede Kamer is ingediend een wetsontw... tot wijziging der Surinaamsche begrooting voor ... dienstjaar 1923. Aan de memorie van toelichting ... het volgende ontleend:

Op zes-en-vijftig artikelen van de koloniale hu... houdelijke begrooting van Suriname voor het die... jaar 1923 moest meer worden uitgegeven dan geraa... was. Hiervan kunnen zeven-en-twintig artikelen, ... een gezamenlijk bedrag van *f* 19.604.43, worden ... gevuld uit den post „onvoorziene uitgaven", ... het tekort op 10 artikelen, tot een gezamenlijk bedr... van *f* 10.659.27, kan worden verevend op den p... voor „waarneming van tijdelijk opengevallen betr... kingen, voor zooveel het niet mogelijk is die aa... wijzen op de artikelen, waarin de bezoldigingen v... die betrekkingen zijn omschreven" (art. 211).

De overige 19 artikelen, tot een gezamenlijk bedr... van *f* 594.480, worden voor verhooging voorgedrag...

Aangezien in evengenoemde som geen uitgaven ... begrepen, welke door leeningen mogen worden ged... geeft zij tevens het bedrag der overschrijding aan, ... van invloed is op de rijksbijdrage.

Tegenover de bovenbedoelde overschrijdingen st... dat op 135 artikelen een bedrag van *f* 1.101.104 m... der dan de raming is uitgegeven. Het totaal eindc... der begrooting kan derhalve verminderd worden ... *f* 1.101.104 min *f* 594.480 of *f* 506.624.

De voornaamste middelen waarop minder werd ... vangen zijn o.m.:

Inkomstenbelasting *f* 218.500, accijns binnenlands... gedistilleerd *f* 288.900, invoerrechten *f* 22.700, ze... rechten *f* 13.200, vergunnings- en concessierecht ... *f* 24.400, ontvangsten brandhoutaankap *f* 21.900, ... voer- en vrachtgelden Kol. Spoorweg *f* 46.700, id... Kol. vaartuigen *f* 112.300.

Hiertegenover leverden o.m. de volgende midd... een bedrag op hooger dan de raming: uitkeer... Ned. oorlogswinstbelasting *f* 231.300, retributie b... *f* 24.300, vergunnings- en concessierechten ba... *f* 24.900, opbrengst posterij *f* 11.100, aandeel ... Surinaamsche Bank *f* 11.500, verschillende ontv... sten *f* 176.800.

* * *

In Staatsbl. 33 is opgenomen het Kon. Besl. v... 9 Februari j.l., tot overdracht van enkele bevoegdhe... ten aanzien van de begrootingen van Nederlandsc... Indië, Suriname en Curaçao, aan den Minister ... Koloniën.

Het eenig artikel van dit besluit luidt:

„Aan den Minister van Koloniën wordt, tenzij de ... anders bepaalt en onder voorbehoud, dat de nood... gelden op de betrokken begrooting van uitgaven ... schikbaar zijn, de bevoegdheid verleend tot toeken... van subsidiën, bijdragen, toelagen, vergoedingen, ... deloosstellingen, tegemoetkomingen en gunstgaven ... laste van het Iste hoofdstuk van uitgaven der beg... ting van Nederlandsch-Indië, alsmede ten laste van ... koloniale huishoudelijke begrootingen van Surin... en van Curaçao voor zoover de genoemde geld... uitkeeringen in Nederland worden toegekend."

Curaçao.

De Koloniale Raad.

De benoeming van den heer Lansberg tot voo... en van den heer Gorsira tot ondervoorzitter, reeds ... eerder meegedeeld, begroeten wij met genoegen. Bei... den zijn, als wij ons niet vergissen, reeds vanaf de... grooten uittocht onder Gouverneur De Jong van Be... en Donk lid, en behooren tot de beste sprekers van d... Raad. Als vervanger van den heer Statius Muller ... de heer Lansberg, die goed op de hoogte is van ... staatkundige geschiedenis van Curaçao en Nederla... en de „parlementaire" vormen en gebruiken ke... meermalen met goed succes als leider der vergader... opgetreden.

Thans is ook de heer H. J. Beaujon, oud-gezaghebber [v]an Aruba, tot lid benoemd.

Begrooting 1923.

Ingediend is een ontwerp tot wijziging der Curaçao[s]che begrooting voor 1923. Aan de memorie van toe[li]chting is het volgende ontleend:

Voor verhooging worden voorgedragen 45 artikelen, [w]aaruit f 314.816 meer dan de toegestane sommen ge[bl]eken is. Op 94 artikelen werd tezamen f 308.714 [m]inder uitgegeven dan geraamd was. Daar de rijks[bij]drage ten gevolge van de hoogere opbrengst der mid[dele]n geen verhooging ondergaat, integendeel f 426.153 [m]inder bedraagt, worden de laatstbedoelde artikelen [ni]et voor verlaging voorgedragen.

Het eindcijfer der begrooting zal derhalve thans be[paal]d moeten worden op f 2.768.250.

[Aa]nzienlijk meer dan de raming hebben o.m. de vol[gende] middelen opgebracht: Invoerrecht f 101.000, ac[cijns] op gedistilleerd f 158.000, inkomstenbelasting [...]00, loodsgelden f 112.000.

Onze Haven

[La Cruz] di Pueblo schrijft:

[„N]aar wij bij geruchte vernemen, zal alles wat be[trek]king heeft op de haven in één hand komen, en als[dan] aan het hoofd van die afdeeling een oud-kolonel [ter z]ee van de Koninklijke Nederlandsche Marine ko[me]n te staan."

[Mi]sschien staat hiermede in verband wat de *Amigoe [di] Curaçao* meldt, dat aangekomen is de heer J. H. [...]mer, kolonel der Nederlandsche Marine, belast met [een] onderzoek naar de havenverbetering, vooral in be[tre]kking tot den sterken stroom langs de haven.

Regen.

[I]n zijn vorig bericht over de regencijfers voegt de [Amig]oe het volgende toe:

[„]Wij ontleenden onze cijfers van het vorig nummer [aan] het Rapport van den ingenieur Havelaar (1902). [I]n de opgaven omtrent den regenval op Curaçao loo[pen] in dat rapport slechts over de jaren 1842—1871. [Daar]na kwam er een groote gaping tot het jaar 1904. [Na]ievelijk concludeerden wij daaruit, dat tusschen [de j]aren 1871 en 1904 geen regenwaarnemingen op ons [eila]nd waren verricht, althans niet voor het nageslacht [bew]aard zijn gebleven.

[Ge]lukkig is dat zoo niet. Onze Meteorologische dienst [bes]chikt over tamelijk volledige opgaven van af het [jaa]r 1830 tot op heden. Alleen bestaat er een leemte [ove]r de jaren 1875 tot 1883.

[Ov]er al die jaren bedroeg de gemiddelde regenval [per] jaar 533 m.M.

[Ui]t deze lijsten blijkt ook, dat er méér jaren zijn ge[wee]st met een regenval boven de 1000 m.M., n.l.:

[I]n het jaar 1844 met 1035 m.M. op Savonet
" " 1886 " 1222 " Garnizoen
" " 1906 " 1104 " op Fort Amst.

[H]et jaar 1886 leeft nu nog in den volksmond voort [als] het: *[...]anja di rio*, het jaar, dus dat er rivieren waren [op] Curaçao.

[E]n nu zal men zeker denken, dat het jaar 1924 wel [de] kroon gespannen heeft.

[E]n dan moeten we onze lezers op een grooten tegen[va]l voorbereiden.

De regenmeter van het Fort Amsterdam heeft in 1924 [niet] meer dan 760.6 m.M. opgeteekend. Doch op Bar[ber] viel heel wat meer, n.l. 966 m.M., wat al heel dicht [de] 1000 m.M. nabij komt.

Wat wij in ons vorig nummer schreven, dat, naar [het] zeggen, het in geen 80 jaar hier zooveel geregend [heeft] als dit jaar, betreft alleen de maand Juli.

[D]it jaar heeft de regenmeter van het Fort Amster[dam] 99.3 m.M. opgeteekend. Wij moeten tot 80 jaar, [t]ot het jaar 1845 teruggaan om een jaar te vinden, [waari]n het *in de maand Juli* ook zooveel geregend [heeft].

[In] 1845 werd op Savonet ook in de maand Juli 105 [m.M.] opgeteekend. Een paar maal te voren vindt men [ee]n buitengewonen regenval, n.l. in Juli 1837 viel [1]45 m.M., in 1834 viel 136 m.M. en in Juli 1831 [...] m.M.

[De gr]ootste regenval, die hier ooit in één enkele [maand] werd opgeteekend, was in October 1906, toen [in de]n regenmeter van het Fort Amsterdam 472 m.M. [werd] opgenomen, dat is ruim 100 m.M. méér dan in [het ja]ar tevoren in alle 12 maanden te zamen gevallen [is]."

Geschiedkundige sprokkelingen.
De Politie.

[Zelfs] een laudator temporis acti zal tevergeefs ge[zocht] worden.

Vanwege zijn ziekelijken toestand was den Fiskaal Mr. P. B. van Starckenborgh in 1816 een adjunct-fiskaal Mr. H. R. Hayunga toegevoegd. In zijne vergadering van 11 Oct. 1816 besloot de Raad van Politie dezen ambtenaar eens aan te schrijven, om zijn post met activiteit en vigilantie waar te nemen, inzonderheid ten einde de fraudes tegen de uitgaande rechten en het patentrecht tegen te gaan.

Maar de adjunct-fiskaal liet dat niet op zich zitten, en antwoordde, dat de Raad aan „manquement van vigilantie" leed, wat alleen aan gebrek aan middelen tot het in het werk stellen der vereischte activiteit kon toegeschreven worden. Behalve fiskaal en adjunct-fiskaal was er immers alleen maar een substituut-schout met vijf dienaren der politie, „eenen enkelden uitgezondert, afgedankte Invalieden, zonder de minste activiteit, meestal door sterken drank buiten staat de geringste hunner pligten waar te nemen." Vroeger had de fiskaal meer mannen en fondsen, om spionnen, die belastingovertredingen aanbrachten, te betalen. Nu mist hij het een en het ander en het aantal der belastingen is vermeerderd. Het gevolg was, dat de adjunct-fiskaal 8 „politiewagters", alleen voor het ontdekken van belastingfraudes, kreeg met een opper-politiewachter. Van de 5 dienaren der politie zouden alleen de twee beste in dienst gehouden worden.

Schorsing.

Tijdens het ter perse zijn van dit blad brengt *de Curaçaosche Courant* van 23 Januari 1925 het bericht der schorsing in zijne functie tot nadere beschikking van Dr. A. J. H. Bergmann, directeur van den Openbaren Gezondheidsdienst.

Uit den Verren Vreemde.

Om de nieuwe wereldzee.

In een redevoering, die zeer de aandacht heeft getrokken, heeft de minister-president Herriot, bij de behandeling van het budget van het departement van Buitenlandsche Zaken in de Fransche Kamer, de verklaring uitgesproken, dat de politiek onder zijn leiding o.a. gericht is op „de reconstructie van Europa, want Europa is bijna niet meer dan een klein kanton van de wereld. Het late een beetje van zijn ouden trots vallen! Daar ginds, in den Stillen Oceaan, stellen zich problemen die, een nabijen dag, waarschijnlijk de samenwerking zullen vragen van de vereenigde staten van Europa".

Zoo worden al maar talrijker de aanwijzingen in die richting. Zoo gaan die aanwijzingen al maar meer uit van personen van meer beteekenis. Maar van „vereenigde staten" van Europa wordt alleen nog slechts *gesproken.*

In November '24 wees de bekende oud-minister van koloniën Albert Sarraut, in een rede gehouden voor de Université des Annales te Parijs, erop dat Europa zich niet als een van het overige deel der aarde gescheiden eiland mag beschouwen, en zette hij uiteen hoe het zich bewust moet blijven een stuk en een onderdeel van het groot geheel te zijn. Wat hij zag gebeuren en wat hij zag komen wees op den zich zettenden nieuwen, grooten strijd van rassen en belangen. De jongste geschiedenis in Egypte, Britsch-Indië, Turkije, het tusschen Rusland en Japan gesloten contract, de vermeerderde Amerikaansch-Japansche animositeit, de hervatting van de vlootbasisversterking van Singapore, 't zijn alle schakels in de door Sarraut geteekende keten. Hij is overigens — de lezers van onze rubriek weten 't — niet de eenige, wiens blik verontrust in de richting van den Stillen Oceaan staart.

Maar dat thans de minister-president van Frankrijk zich geroepen acht dit openlijk te beleiden, dat is een ruk aan de alarmklok, die den klepel scherp heeft doen aanslaan. En zoo is de klank ook opgevangen. De correspondenten van Japansche en Chineesche bladen te Parijs hebben er een verfransching in gezocht van de eenmaal, lang geleden, door Keizer Wilhelm voor het Oostersche gevaar uitgesproken waarschuwing: Volken van Europa waakt voor uw heiligste goed. Maar van een bevredigd en vereenigd Europa is nog niet veel te bespeuren.

Dat men ook aan de andere zijde van den aardbol op voorteekens van een naderend gevaar wijst, spreekt uit tal van gebeurtenissen, redevoeringen en publicaties. Zoo bracht dezelfde post, die ons de redevoering van Herriot bezorgde, een artikel: „Om de hegemonie. Azië voor de Aziaten. Japan rules the waves", in De Indische Ct. (16 Jan.), waarvan het opschrift reeds veelzeggend is en dat de zaak waarom het gaat aldus stelt:

„Japan zal ongetwijfeld trachten om de gevoelens van haat in China, welke vooral sinds Januari 1915 (de 21 desiderata) gekoesterd worden, weg te nemen.

Uit het Jaarverslag van „De Rentekas" te 's-Gravenhage.

In de algemeene vergadering van aandeelhouders werd de Balans en Winst- en Verliesrekening per 31 December jl. goedgekeurd en het dividend vastgesteld op 6½ %.

Het verslag vermeldt, dat de toestanden op het gebied van handel en nijverheid wel wat vooruitgegaan zijn. De beurszaken hadden, met uitzondering van eenige perioden van opleving, nog niet veel te beduiden. Niettemin geven de resultaten over het jaar 1924 reden tot tevredenheid.

Na afschrijving van een verlies ad f 15.979.49, tengevolge van faillissement van een debiteur, resteert een netto-winst van f 103.150.11. Het reservefonds is gestegen tot f 149.550.47. Op kantoorgebouwen werd wederom f 10.000.— afgeschreven.

De Balans geeft de volgende posten. Debet: Aandeelen in Portefeuille f 4.000.000.—; Huizen Zoutmanstraat en Safe f 125.000.—; Kassa f 130.209.47; Effecten f 93.653.29; Coupons f 2625.49; Diverse Debiteuren f 4.374.259.11; Belegde Res. f 139.981.16; Prolongatie u/g. f 35.500.—. Credit: Kapitaal f 5.000.000.—; Reserve f 149.550.47; Dividend 1923 f 182.—; Dividend 1924 f 65.000.—; Spaarkas f 739.409.82; Deposito- en Chèquerekeningen f 513.062.41; Diverse Crediteuren f 2.432.776.45; Saldo nieuwe rekening f 1247.37.

Winst- en Verliesrekening. Credit: Saldo A°. P°. f 2691.49; Rente f 124.770.75; Provisie f 46.670.11; Effecten, Vreemde Munt, Safe-huur f 9551.09. Debet: Onkosten f 64.553.84; Afschrijv. f 15.979.49. Netto Winst f 103.150.11.

Rectificatie.

In de dankbetuiging van den heer NICOLAI VAN FÜRSTENRECHT stond abusievelijk Adjunct van den Gouverneur-Generaal, dit moet zijn **Verificateur Ned.-Oost-Indië.**

p. o. J. F. v. d. POORTEN, Kruidkundige
Nobelstraat 1a, Den Haag.

Te eerder zal Japan hiertoe overgaan, omdat meer en meer de overtuiging veld wint, dat een oorlog met de Vereenigde Staten onvermijdelijk is.

Het Japansche volk is de laatste jaren zeer nerveus geworden en wil tot elken prijs een verzoening met China.

En met Rusland als Dritte im Bunde staat der wereld dan nog heel wat anders te wachten, dan de catastrophe, indertijd door den wereldoorlog veroorzaakt."

Men ziet 't; dit geloof groeit voor iedereen tot een algemeene opinie, behalve voor hen, die de verdedigings- en bewapeningsplicht voor de rijken om de Stille wereldzee niet richten naar het zich aankondigend gebeuren, maar die, omdat zij dezen plicht willen ontkennen, zich roekeloos verblinden door in de, door de wolken heenbrekende, tropische zon te staren.

Waar het gevaar wèl wordt gezien, wordt als middel daartegen aanbevolen: een vereenigd Westen; maar men zet zich niet tot verwezenlijking hiervan. Herriot beweert wel de onderlinge vrede te willen bevorderen, maar terwijl het Oosten zich tot een krachtsuiting vereenigt, blijft Europa zich in voortgezette rassenhaat verzwakken.

Even heeft men de illusie durven scheppen van een groote inspanning om het oorlogsmonster zijn klauwen te ontnemen. De Genève-illusie verloopt echter in een bittere teleurstelling. De nieuwe, jonge staten blijken in onzen nieuwen tijd evenmin internationaal te voelen, als —, ja minder internationaal te voelen dan de toonaangevenden in het oude Europeesche volkeren-concert.

Zoo eenstemmig als de organen der niet-revolutionaire-pers lof en verwachting zongen in October over de in Genève bereikte resultaten, die een wereld-wapenbeperking in 't vooruitzicht stelden, even eenstemmig zijn zij nu over de mislukking van het daartoe opgestelde protocol en verwijten zij daaraan bekrompenheid en kortzichtigheid. Nu vleit men zich weer met hoop op Washington, waar andermaal een z.g.n. ontwapeningsconferentie zal bijeenkomen. In één opzicht is deze echter alweer mislukt vóórdat de oproeping er toe is uitgezonden. De wensch, er ook de wapenbeperking te land in te betrekken, is al opgegeven.

De laatste week bracht lange opsommingen van de millioenen en millioenen uitgaven, die Amerika, Japan, Engeland, Rusland uittrekken voor vlootversterking (met eerbiediging van de eerste ontwapeningsconferentie te Washington!), maritieme-defensiemaatregelen van anderen aard, aanbouw van luchtschepen of vliegtuigen.

Terwijl het arbitrage-geding en het internationaal gerechtshof aangewezen worden als de toekomstvervangers van den oorlog tot oplossing van internationale geschillen, wijst de practijk nu reeds uit, dat dit middel wèl gebruikt zal worden voor vele kwesties, maar dat 't juist niet dienstig zal worden gemaakt ter oplossing van die kwesties, welke de volksgevoeligheid treffen in haar nationaal-, of haar economisch egoïsme.

Mussolino wees de interventie van den Volkenbond af in het Italiaansch-Grieksch incident, omdat hij de eer van Italië daarmede gemoeid achtte en geen vreemde daarover te rechten heeft. Het immigratievraagstuk wordt niet alleen door de Ver. Staten, als een zuiver-binnenlandsche aangelegenheid, aan inmenging van buiten onttrokken, maar Australië, Canada, Zuid-Afrika, Kenya stellen zich ook op dit standpunt, zelfs tegenover de Britsch-Indiërs, die toch mede-onderdanen van 't ééne groote Britsche Rijk zijn. Wil Griekenland, voor de uitzetting van den patriarch en andere landgenooten uit Turkije den Volkenbond als bemiddelaar laten optreden, Angora verklaart deze zaak alweer tot een van internen aard, waarover het geen vreemd oordeel wenscht te vragen. De Britsche dominions en de Zuid-Amerikaansche staten wenschen zich niet te verbinden om, volgens eventueele uitspraak van den Volkenbond, een strijdmacht te moeten geven om ergens ver, b.v. in Europa, op te treden; zij volgen in dit opzicht de Ver. Staten, die dit standpunt, ten opzichte van de Europeesche aangelegenheden, reeds lang hebben ingenomen.

In kleine staten, zooals in Denemarken en in Nederland, zijn partijen, die den Volkenbond wèl als een waarborg tegen den oorlog willen beschouwen, maar die niet inzien dat die Bond zich dan ook oorlogsgeducht en -beducht moet maken, en dat elk lid hiertoe zijn aandeel moet bijbrengen. Ook in dit opzicht brengt elke week nieuwe leering.

Het jongste nummer van „De Opbouw" bevat een artikel van Mr. H. P. Marchant, waaruit valt op te maken, dat de leider der vrijzinnig-democratische partij, die voor haar ontwapenings-drang steun zocht bij de beteekenis van den Volkenbond, begint terug te deinzen voor den bewapeningsplicht, die, bij nader overwegen, juist in het Volkenbondslidmaatschap opgesloten kan liggen. Zijn inzicht beweegt zich al in de richting van: als 't zoo is, dan make Nederland zich liever los van den Volkenbond. Na Herriot, de Fransche vrijzinnig-democraat, nu ook de Nederlandsche leider der [illegible]. Maar geen van beiden weet hoe hier en in 't Oosten de veiligheidsstelling dan te verzekeren is.

Amerika en Engeland zetten een nieuwe Washington- of Stille Oceaan-conferentie op. Elke poging ten [illegible] moet worden toegejuicht.

Een drietal jaren geleden werd op de vraag: „waartoe dient een conferentie?", geantwoord: „om een volgende conferentie voor te bereiden". Veel beter is 't nog niet geworden. De conferenties sluiten wel niet meer in onafgebroken reeks aaneen als toen, maar de resultaten, welke zij brengen, loopen doorgaans toch spoedig op zoodanige teleurstelling uit, dat nieuw uitstel, [illegible] afweren van de bezworen bedreiging alleen te wachten is van „weer een conferentie".

Zoo voelt iedereen dan ook nu de beteekenis van Stille-Oceaan-conferentie, die door 't Russisch-Japansch verdrag en de China-verwikkelingen nog voor nieuwe moeilijkheden is gesteld.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn.

WONOSOBO-AVOND; Vrijdag 6 Maart, half acht, [illegible]venzaal Tempelierenhuis.

Rede van den WelEd.Geb. heer Ch. Dumont, uit [illegible]venter, met lichtbeelden; verder verloting, grabbelton en thee. Wij hebben schitterende medewerking! [illegible]werpen komen voor een raam bij Minderman.

Wij zijn in bespreking over een Indischen avond in de zaal van Stempker aan den Arnhemscheweg.

Het Bestuur.

Mededeelingen.

Van het Informatie-Bureau:

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:

M. Sichterman, Hartenstraat 16 I te Amsterdam, [illegible] gouvernementsarts bij den Burgerlijken Geneeskundigen Dienst;

Ir. F. B. J. Kluvers, Kapellerlaan 103 te Roermond, als ingenieur der 3e klasse bij den Waterstaat [illegible] 's Lands Burgerlijke Openbare Werken;

H. Fekkes, Brouwersplein 24rood te Haarlem en [illegible] Sietsma, Prins Hendrikstraat 34 te Arnhem, beiden [illegible] onderwijzer 2e klasse bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs.

Mutaties van 18 tot 25 Febr. 1925.

Nieuwe Leden:

K. Schermer, Amsterdam, Kloveniersburgwal 135. [illegible]
A. C. G. Zaal, Amsterdam, Gerard Brandtstraat 20hs. f 5.—.
J. Weijne, 1ste Luit. Inf. O.-I. L., wd. Districtscommissaris van Marowijne te Albina (Suriname). f 5.—.

Afschrijven:

H. de Bijll Nachenius, Haarlem, Frederikspark 6.

Adresveranderingen:

G. Boswinkel, Directeur Normaalschool, van: O[illegible]geest, Wilhelminapark 4, naar: Poerwakarta [illegible] Batavia), p/a. A. C. Deenik.
Mr. H. Smeenge, Amsterdam, P. C. Hooftstraat, 157 naar: 10.
N. W. Pel, oud-Kapitein O.-I. L., van: Teteringen, Zandberglaan 42, naar: Breda, Wilhelminapark [illegible]
Mevr. D. Bosch geb. Wermoeth, van: Den Haag, [illegible]namestraat 38, naar: Landhuis „Snipperdael" [illegible] Worth-Reden (afd. Arnhem). f 5.—.
J. C. Hietink, Gedelegeerde Studiecommissie van Oost en West, Den Haag, van: Van Aerssenstraat 17 naar: Van der Heimstraat 33.
J. G. L. Houthuijsen, oud-Notaris, Den Haag, van: [illegible]lileistraat 99 naar: Weede van Dijkveldstraat 7[illegible]
Mevr. Wed. A. C. Kessler geb. Salmon, Den Haag, van: Schuijtstraat 55 naar: Laan van Meerdervoort 18[illegible] p/a. M. Nusselein.
J. W. Ebbink, Kolonel Inf., van: Koepang naar: Ba[illegible]doeng, D. v. O. IIe Afdeeling.
Mr. Raden Gondokoesoemo, thans voorzitter van de Landraad te Patjitan.
P. Smit, Controleur B. B., van: Weltevreden, Dep. B. B. naar: Gouvernement van Sumatra's Oostkust (Medan).

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

[ST]UDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.
[IN]FORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.
[T]EHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.
[TEH]UIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248
[LE]ZZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.
[NE]DERLANDSCHE REISVEREENIGING. Samenwerking ten einde aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma [MA]RTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring en Vooruitzichten.
I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.
Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Sarikat-Islam.
De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.

Serie II.
No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.
Over Bali en zijne bewoners.
[illegible]ioeling in Nederlandsch-Indië.
Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Secretariaat-Penningmeesterschap der Afd. 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (zetel Hoofdbestuur).

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.
Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:
1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.
Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.